

Estimări

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI, CONSILIUL LOCAL ȘI CASA DE CULTURĂ I.L. CARAGIALE PLOIEȘTI

revistă de cultură

TAINA

Anei Blandiana

atitudini

revistă de cultură

Publicație editată de **Primăria Municipiului Ploiești, Consiliul Local Ploiești și Casa de Cultură Ion Luca Caragiale a Municipiului Ploiești**

Directorul Casei de Cultură:
Marian Dragomir

Redactor-șef:
Dan Gulea

Colaboratori:
Constantin Abăluță

Ion Bogdan Lefter

Diana Rînciog

Dorin Stănescu

Haimanale Literare (Vlad Mușat & Marian Neguțu)

Social media:
Nicolescu Cristina

Corectură:
Constanța-Ileana Gulea

Layout&DTP:
Georgiana Kelemen

Colaboratorii pot trimite textele numai în format electronic. Autorii care doresc să fie recenzați în paginile revistei sunt rugați să expedieze cărțile pe adresa redacției. (Ploiești, Piața Eroilor nr. 1A, etaj VII)

Telefon: 0244-578.148

Site: www.casacultura.ro

Facebook: facebook.com/atitudiniploiesti

Email: atitudini@casacultura.ro

Tipar: SC 2M Digital SRL

ISSN: 1584-0832

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Ilustrațiile de la paginile 6, 8 și 14 sunt realizate de Florin Andreescu în SUA, Tenerife și Reunion. Imaginile de pe coperta 4 sunt realizate tot de Florin Andreescu, "Răsărit surprins în Myanmar".

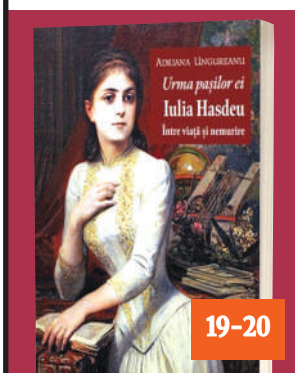
3-5

8-9

16-18

19-20

21-24

Argument - PAG. 1-2

Dan GULEA: *Taina Anei Blandiana*

Ana Blandiana - PAG. 3-5

Nicolae Manolescu: *Autografe primite:*

Ace - PAG.6

Ion Bogdan LEFTER: *Ce pățim, ce ni se întâmplă?*

Fading - PAG. 7

Al. CISTELECAN: *Addenda la o psihogonie*

Memo - PAG. 8-9

Horia GÂRBEA: *Amintiri din copilărie. Lenea*

Proză - PAG. 10-12

Bedros HORASANGIAN: *Motocicleta Harley Davidson a lui Charlie „Smith” Kissinger*

Întâmplări cu oameni și lucruri - PAG. 13-14

Constantin ABĂLUȚĂ: *Eboșe pentru volumul MIC MANUAL DE TĂCERE (II)*

Remember - PAG. 15

Memento Ștefan STOENESCU

Teatru - PAG. 16-18

Marian NEGUȚU: *Teatrul de Stat din Bursa, la Ploiești*

Laura LUPU: *Othello în turcă, emoția în română*

Repere francofone - PAG. 19-20

Diana RÎNCIOG: *Un roman tulburător despre Iulia Hasdeu*

Istории locale - PAG. 21-24

Dorin STĂNESCU: *Liceul Cuza – file de monografie*

Alexandru-Ionuț CRUCERU: *Măgura lui Mavrogheni de pe Plaiul Buților*

Haimanale literare - PAG. 25-27

Marian NEGUȚU: *Feminin, masculin, divin (Daniela Bejinariu, New Era Eva)*

Vlad MUȘAT: *Nora Iuga, Șopârla din groapa comună*

Actualitate culturală - PAG. 28

Premiul „Ion Creangă” pentru proză/ *Cenacul Atitudini*

SCANEAZĂ
CODUL QR

Taina Anei Blandiana

Dan Gulea

O apariție impunătoare este *Integrala poemelor* a Anei Blandiana (Editura Humanitas, București, 2019, 790 p.), o antologie de autor cu un titlu semnificativ, după cea din 2008 (*Poeme. 1964-2004*) și cele apărute înainte de 1990.

Opera Anei Blandiana este fixată de multă vreme în conștiința critică, în special prin atitudinea cetățenească, de exprimare a adevărului cu orice riscuri, fiind notorii poemele apărute în ultimul deceniu ceaușist, în special cele din revista *Amfiteatru* (1984), care au (re)devoalat o realitate atroce marelui public occidental, fiind rapid traduse în Occident; mai mult, după 1990, poeta a devenit o voce a Alianței Civice, fiind, alături de Doina Cornea, unul dintre numele cu un înalt capital simbolic, ce au inițiat opoziția față de atitudinea emanatului Front al Salvării Naționale.

Preocuparea pentru realitatea stringentă a fost evidentă încă de la primul volum, *Persoana întâia plural* (1964), când tână voce lirică se încadra în generația sa; dacă Nichita Stănescu debutase cu *O viziune a sentimentelor*, primul poem, cu rol de artă poetică, fiind o litanie adresată lui Lenin, nici Ana Blandiana nu se poate adăposti de suflul neiertător al epocii, scriind „Partidului”: „Cândoea scrijelată de mâna ta lucid / În ochii mei, dramatic deschiși spre mâna ta, / oricâte mълuri s-ar sedimenta / Nu-mi vor putea-o șterge. Cândoea ca un rid / Va măsura maturitatea mea, Partid.”

Și alte poeme ar fi putut fi convocate la această *Integrală*, precum „N-am traversat hiatul îndoielii” (care se încheie cu invocarea unui erou de-al lui Gorki: „Doar, poate, înainte de nașterea mea / Năclăit în trecutul străin, / Dezarmat, ridicol și jalnic / Își șterge-ochelarii Samghin”), „Revoluția” („ostașul tânăr ascultă țipătul de pornire-al cororilor, / Tulburător ca glasul lui Lenin”), „Autobuz, ora 6 dimineată” („mulțumirea adâncă, severă, / Plutind peste noi ca un nimb colectiv și enorm...”), „A patra dimensiune” („Partid, fiecare cărămidă pe care-o pun e mai mult decât un poem, / toate blocurile mele ți le dedic în semn de recunoștință, / Munca devenită idee filozofică ai dăruit-o / Vieții mele ca pe-o a patra dimensiune.”), „Plecarea constructorilor” („Era ceva strălucitor de trist, / Ca o plecare a verilor din munți, / Ca un «hei-rup», pe vremuri, utemist, / Scandat acum de bărbați cărunți.”), „În galeria părăsită” („Aici, dacă-aș începe să cânt, / Nu să scriu versuri, să cânt [...] Galeria s-ar frânge apoi / parafrazând, repetând / Prăbușirea din ‘32.”), „Miting intim” (unul dintre cele mai neinspirate titluri: „Fericirea-i un miting la care sînt convocată / Sub flamuri imense ce-n gând se închid, se

deschid – / Pentru mine însemni minierii aceștia zâmbindu-și, / Negare a singurătății, Partid.”), „Eseu la Hunedoara” („La Hunedoara totul e clar. Ca o probă de-oțel / Viața trece pe la controlul de calitate, / Fonta se transformă-n oțel, nu se poate altfel”) sau „Post-scriptum” („De continentul tristeții ne mai atinge un istm, / Ne vom desprinde pământul de el în curând, / Și-o să te cânt, iubire, o să te cânt / În comunism”).

În antologiile ulterioare puțini din acești ditirambi sunt reluați; poate fi citat volumul de *Poeme* din colecția „Cele mai frumoase poezii” de la Editura Albatros (1978, prefață de Al. Philippide), în fond singurul care reia câteva imagini din poeziile proletcultiste ale volumului de debut; mai precis, este vorba de poemul „Cântec de miner tânăr”, ce sublimează munca minerului („Azi am plutit, iubito, pe mari ape albastre”; „am prins să-mping mormanele de timp / Spre viitor”); prefațatorul nu uită, conform spiritului (mai protocronist) al veacului, să vorbească despre „sentimentul românesc al naturii”, care „apare în toată opera poetică a Anei Blandiana”.

Potențialul destabilizator, energizant, al unor versuri din volumul de debut s-a păstrat și în alte retrospective; astfel, „Joc. 1945” a devenit „Învingători” („Fusesse furtună pe câmp...”) încă de la amintita ediție de *Poeme* din 2008; în antologia din 1978 poemul are titlul „1945”. Oricum, din toate poemele volumului de debut, în această *Integrală* sunt reținute doar șapte titluri.

Tipul acesta de selecție a funcționat de-a lungul operei. În *A treia taină* (1969) – unele poeme, eliminate în antologia din 2008, sunt reintegrate în prezenta *Integrală a poemelor*. De altminteri, critica a considerat că opera Anei Blandiana începe, practic, cu acest volum, *A treia taină*, celelalte două anterioare (*Persoana întâia plural* și *Călcâiul vulnerabil*) fiind doar „reglaje” ale unei voci lirice. Atmosfera de demistificare a unei lumi pretins fericite este admirabil surprinsă în „Oboseală”, o meditație pe seama cultului fals al eroilor, pe seama istoriei obnubilată, ce se poate citi atât ca protest față de o realitate discursivă, cât și ca o sciziune, o autoflagelare, prin raportare la versurile precedente ale poetei: „Ce morți cuminți avem! / Nu izbucnesc prin vulcani. / Nu se clintesc de sub zidurile / Întemeiate pe ei. / Se lasă închiși în statui / Cu gesturi cioplite de alții, / Se lasă-nhămați în drapele / pe drumuri necunoscute, / Se lasă arați și putrezesc conștiincios / Să hrănească pământul. / Ce morți cuminți avem, / și obosiți.”

Cincizeci de poeme (1970) este prima antologie a poetei (bazată pe *Călcâiul vulnerabil*, 1966 și amintitul *A treia taină*, 1969), incluzând și alte poeme; sumarul reține doar

ceea ce a reținut și antologia din 2008; poemul de deschidere, „Din auster și din naivitate”, este pus sub semnul vieții lui Racine: „Precum Racine, prea tânăr am plecat / din auster și din naivitate [...] M-așteaptă Fedra, regele și remușcarea / Că, tânăr, am plecat din Port-Royal”. Există și unele texte „uite” în volum, precum „Transhumanță”: „nu-nțeleg de ce / Nu mi se dă și mie / Fireasca înfrângere de-a coborî / Cu sufletul oilor înspre câmpie”.

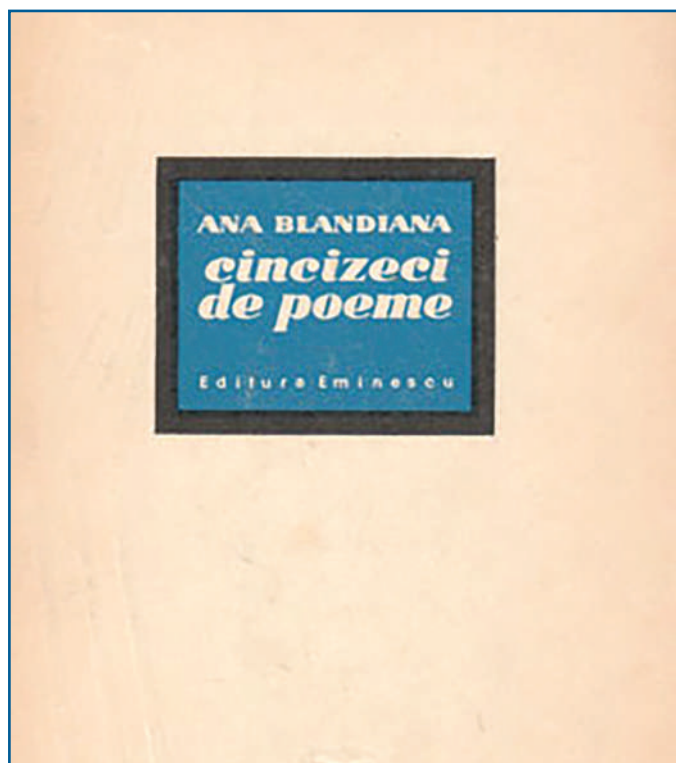
Antologiile ocupă un loc special în opera unui poet, pentru că dau o mărturie despre reglajul care poate fi făcut din punct de vedere tematic sau stilistic; astfel, un asemenea loc îl ocupă *Poezii* (Cartea Românească, 1974, lector: Alexandru Paleologu), o antologie începând cu cel de-al doilea volum, *Călcâiul vulnerabil* (1966), la care se adaugă câteva poeme noi, precum cel ce deschide cartea, „Genealogie”. În acest context atrag atenția volumele reproduse integral în ediția 2019, prin omogenitatea lor, prin pagina de istorie literară pe care o semnează; e vorba de *Octombrie noiembrie decembrie* (Cartea Românească, 1972), unul dintre cele mai apreciate volume, sau recentul *Variațiuni pe o temă dată* (2018) – care a suferit mici modificări stilistice: „Noapte bună, dulce Prinț” devine „dulce prinț” sau, în interogația „De ce în loc să se-ntunece / Se face lumină [...] Când timpii trecuți și viitori se îmbină / În sămânța aceluiași miez?” se renunță tocmai la semnul întrebării, în timp ce în poezia „De ce nu mă lasă să dorm?”, arhaizantul „minier” devine, simplu, „miner” („încăpățâna-rea mea de miner / Coborât printre zei / Dispăruți pe celălalt tărâm”).

Cariera poetică a Anei Blandiana a fost marcată de interdicții, încă de la primii pași în poezie; uneori, o aseme-

nea interdicție pare de neînțeles, precum cea de semnătură din anul 1985, din moment ce în acel an îi apărea poetei volumul *Stea de pradă*; dar este o perversitate a regimului comunist, care îi editează un volum ce aștepta de mult timp, interzicându-i însă Anei Blandiana manifestarea în orice fel de publicație sau revistă, neavând deci drept să intervină în dialogul constant al literaturii, în viața literară.

Antologia din 2019 rămâne o carte de referință, care poate fi citită prin raportare la dorința poetei, specifică la urma urmei oricărui creator, de a fi perceput într-un anumit fel.

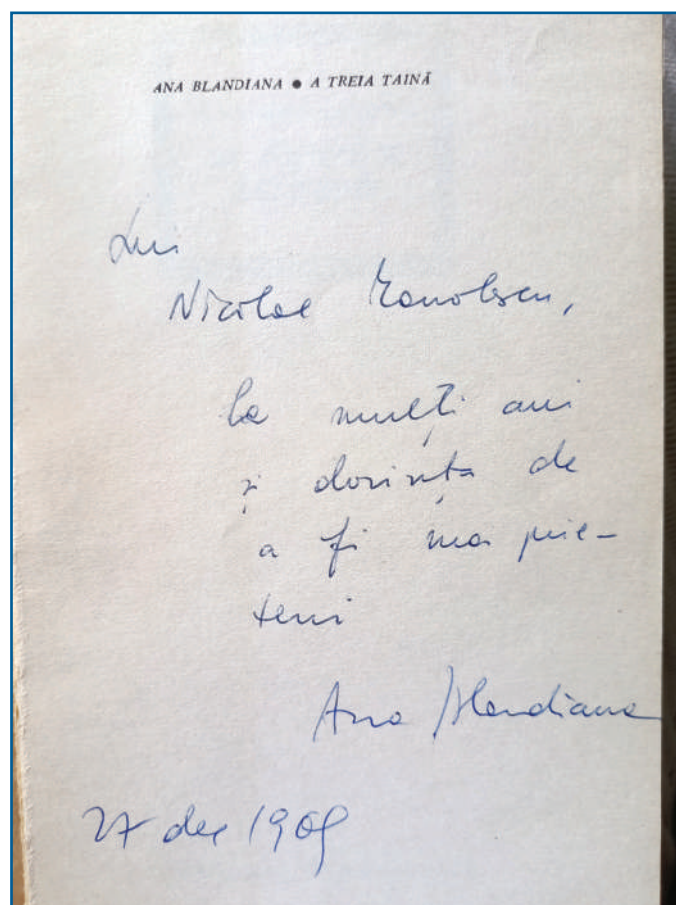
În acest concept de antologie se poate înscrie și cel mai recent volum de poezie, *Se face liniște în mine* (Editura Humanitas, 2024), primul care apare după *Integrala poemelor*; era precedat de un volum de proză (*Soră lume*, 2020) și *Jurnalul* anului 1988-1989, regăsit și publicat în 2023, dar și de alte retipăriri. Sunt poeme care trimit la *Variațiuni pe o temă dată* (2018) la nivel tematic, prin adresarea către un interlocutor de-acum absent, pas necesar în reiterarea temei singurătății, expresie a timpului consumat cu zădărnicii, „tăcerile dintre cuvinte”. Autointerogarea exclamă, uneori în forma sobră a sonetului: „Ce de cuvinte de care nu am nevoie!”, insistând pe efemeritatea poeziei („Scriu cu degetul pe aburul de pe fereastră/ știu că poemul poate dispărea oricând”). Dar și pe ideea disoluției înțelesurilor, „care se rup în fragmente tot mai mici de sens” până la ultima consecință, intitulată, în absența oricărei „noime”, *taina* – poate cel mai explicit termen din vocabularul blagian, ultimul cuvânt al ultimei poezii, „Mojar”, din volumul *Se face liniște în mine*, dar și aproape de primul cuvânt al Anei Blandiana, din titlul volumului *A treia taină* din 1969.

NICOLAE MANOLESCU – autografe primite

A treia taină (Editura Tineretului, 1969, distins cu Premiul de Poezie al Uniunii Scriitorilor) și antologia *Cincizeci de poeme* (Editura Eminescu, 1970, Premiul Academiei Române pentru poezie) reprezintă momente de schimbare în poezia Anei Blandiana, când de la etapa începuturilor se fac pași spre zona maturității stilistice și poetice, așa cum a observat de-a lungul timpului critica. Cuvintele cu care Nicolae Manolescu înregistra într-o cronică din *Contemporanul* (1971) trecerea sau schimbarea vor fi preluate, în cea mai mare parte, în *Istoria critică...* din 2008: „această etică a poeziei și-a găsit cu timpul la Ana Blandiana expresia potrivită. Nu e suficient ca un poet să așeze la baza poeziei sale o convingere morală ori de altă natură; trebuie ca această convingere să se poată transforma în poezie. De la o etică, frumoasă și înaltă, a poeziei, Ana Blandiana a ajuns la o veritabilă *poezie etică*”. Prin urmare, antologia *Cincizeci de poeme*, punând „înaintea talentului o conștiință a poeziei”, semnalizează încheierea unei etape din evoluția poetei.

Se punctează o anumită propensiune blagiană, contribuție esențială pentru un timbru individual, ieșind dintr-o zonă indistinctă: „Foarte repede, Blandiana devine conștientă de faptul că renunțarea la clișeele care stăpânișeră mai bine de un deceniu poezia românească nu conduce automat la autenticitate. [...] Abia cu *A treia taină* avem volumul cu adevărat caracteristic al poetei. Discursul a devenit aproape exclusiv moral, liber prozodic (decasilabii iambici care sunau toți la fel în prima jumătate a deceniului dispar treptat), original metaforic, dar fără excese, rareori poeta punând preț pe imaginea izolată. Vizionarismul are tăietură clară, «rațională» și câteodată aforistică [...] Influența lui Blaga, discretă, este, totuși, de aici înainte, statornică. Blandiana se numără printre poeții a căror ascendență blagiană reprezintă unul dintre elementele definitorii pentru lirica nouă de la mijlocul deceniului șapte (Arghezi și Barbu patronând alte două formule). Reflexivă, gravă, simplă, poezia Blandiane nu mai cunoaște acum afectarea sentimentală și stilistică din volumele anterioare, izbutind să-și asume deplin problemele morale și existențiale pe care le consideră esențiale și să le individualizeze ca trăiri veritabile. Volumele maturității poetei trebuie considerate acelea care urmează *Octombrie noiembrie decembrie* (1972) și *Ochiul de greier* (1981). În mod esențial, nu se mai schimbă mare lucru după *A treia taină*, în afară de dobândirea acelei fluente profunde a lirismului moral care face din Blandiana din anii '70 o poetă incomparabil

superioară celei din deceniul debutului ei și una dintre cele mai de seamă ale literaturii noastre contemporane.”

Întâlnirea Anei Blandiana cu Nicolae Manolescu s-a produs în ambianța revistei *Contemporanul*, în 1964, când criticul scrie o „Prefață” la volumul de debut al poetei,

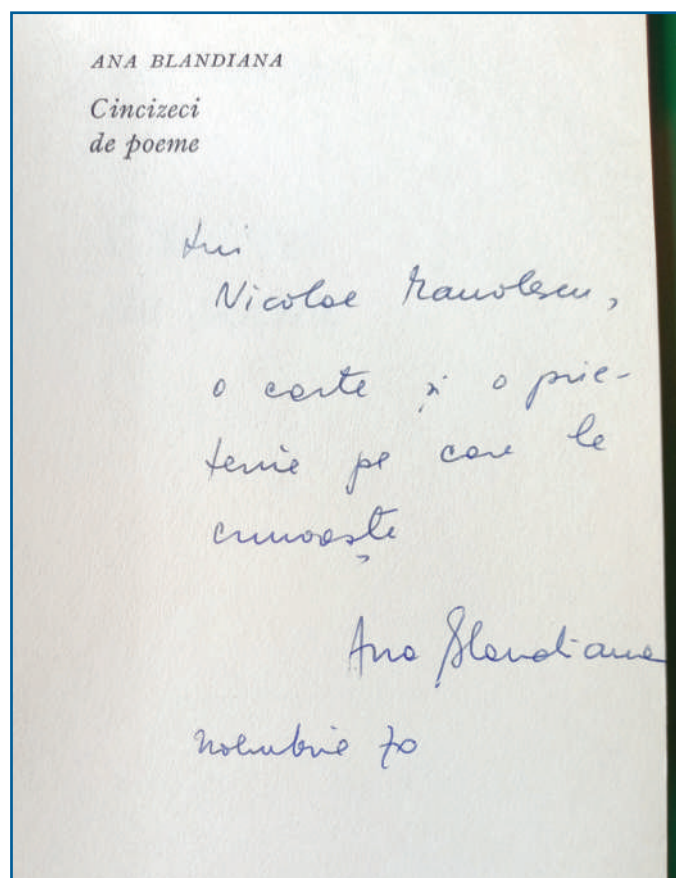
Persoana întâia plural (Editura pentru Literatură); cu un tribut recunoscut și de alți poeți în epocă, volumul, care se deschidea cu „Partidului” și se încheia prin vocabula „comunism” („o să te cânt, iubire, în comunism”), îl determină pe critic să afirme că „poeziile Anei Blandiana exprimă demnitatea, mândria unei generații care se simte protejate de socialism. Remarcabil, în acest început al Anei Blandiana, e că temele cetățenești nu apar despărțite de cele personale, intime”. Pe alocuri sever, apreciind mai degrabă lirica Mariei Banuș din *Țara fetelor*, Manolescu vorbește de o „autobiografie lirică a Anei Blandiana”, care „fixează de fapt o unică stare sufletească: jubilația intensă a descoperirii lumii. Cu dificultate se pot izola etapele acestei experiențe foarte restrânse, copilăria având gravitate, iar adolescența încântătoare candori”.

Manolescu se afla și el la începuturile sale editoriale, sub aripa lui D. Micu, cu care a semnat *Literatura română de azi* (1944-1964), un volum de tip manual universitar (cu mai multe reeditări), în care erau clasificate principalele nume ale noii literaturii, din zodia comunistă.

Un scurt moment polemic despre titlul volumului de debut al Anei Blandiana se desfășoară tocmai în 1989, când Manolescu îi dă o replică prefăcătorului antologiei *Poezii*, Eugen Simion: „E foarte probabil ca titlul plachetei de debut din 1964 să fi urmărit inițial (la sugestia, probabil, a editurii) să indice «identificarea eului poetic cu destinul colectiv», cum apreciază prefăcătorul de astăzi. După douăzeci și cinci de ani, el capătă un înțeles întrucâtva diferit: persoana întâi plural o simțim, recitind volumul, ca fiind aceea a poezilor tineri din deceniul șapte, cu biografia, cu imaginile, cu scriitura lor, în atâtea privințe, asemănătoare.”

Ceea ce frapază astăzi – ca și în 1989, fie mai la începutul anului, fie mai spre sfârșitul său – este alăturarea de nume, pe simplul temei al generației: lângă Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Alexandru – și poetul de curte al Ceaușescuilor, Adrian Păunescu, cu presupunerea că toți vor fi simțiți la fel atunci, în anii colecției de plachete „Luceafărul”, în care debutau.

Textul despre antologia BPT din *Poeziile Anei Blandiana* din mai 1989 a fost scos din pagina *României literare*; cu un context introductiv, Manolescu îl tipărește în primul număr fără cenzură al revistei, nr. 52/ 1989: „N-am bănuț, desigur, cu tot optimismul meu iresponsabil (părerea unui prieten!), că îl voi publica în împrejurările istorice pe care le trăim astăzi. L-am recitat cu oarecare strângere de inimă: nu-mi mai aminteam ce și cât trebuie să sacrific cenzurii. Unul dintre ofițerii de securitate [...] a spus că «băgam fitile» (jargonul!) în articol.”

Interzicerea cronicii lui Manolescu este tratată mai pe larg în recentul jurnal al Anei Blandiana, din care se desprinde o altă imagine a criticului: „lungă discuție cu N.M. despre interdicția de a scrie despre mine [...] despre atitudinea lui D[umitru] R[adu] P[opescu] pe care îl scuză că l-a turnat Securității pe Sandu Călinescu [...] și apoi bizantinismul explicației că el, D.R.P., trebuie să rămână așa cum este pentru ca Uniunea să nu se desființeze, pentru ca, atunci când totul va trece, să avem cadrul în care să ne manifestăm”. (11 iunie 1989).

Mai-mult-ca-trecutul. Jurnal (31 august 1988-12 decembrie 1989) (2023) oferă o impresionantă panoramă a ultimului an din regimul comunist, o relatare din interiorul grupului de scriitori și artiști care se manifestau printr-o opoziție de tip dizident față de regim; Ana Blandiana scrie acest jurnal în urma interdicției de a publica, rubrica sa din *România literară* fiind suspendată în perioada 1988-1989 (a treia interdicție a poetei din perioada comunistă). Predominant – sentimentul sertarului, al imposibilității de a se exprima în public, scrisul având rolul de a înregistra temperaturile momentului.

Din acest anturaj, criticul Nicolae Manolescu – surprins în acțiunile sale umane, pe de o parte, și în pozițiile sale profesionale, pe de alta – deși adesea cele două portrete se suprapun, după cum se vede și din însemnările de mai jos;

în centrul lor: scrisoare de protest pe care Ana Blandiana o semnează în legătură cu interzicerea semnăturii sale. Nu lipsesc de aici, cu maximă acuitate înregistrate, gesturile lui Manolescu de a redacta un protest scris, alături de Buzura, de Octavian Paler și de alții, față de interzicerea *Blandianei* (după cum s-a exprimat la un moment dat criticul); sesizarea unor urmăritori la diferitele întâlniri sau discuții, panică indusă în cei câțiva scriitori care gândeau altfel reprezentă subiectele principale ale acestui impresionant testament din anii din urmă ai dictaturii.

19 septembrie 1988: „mai important decât temele de discuție a fost sentimentul – cu care am și rămas – că nu sunt absolut singură, că nu suntem absolut singuri, că există în jurul nostru un număr de oameni asemenea nouă. Cu timpul, încurajarea și optimismul pe care mi le-a transmis Niki au mai scăzut din intensitate, dar atunci am crezut cu adevărat în ele și mi-au făcut bine”;

3 octombrie: „Este uluitor cum reușește să trăiască două sau chiar trei vieți de familie paralele, și în toate să se comporte ca un adevărat familist, să ducă la doctor rudele succesive, să-și îndeplinească datoriile familiale. La moartea Danei [Dumitriu] se purta cu mama ei ca un adevărat ginere, ca și cum nu el era cel ce o părăsise pe Dana cu un an în urmă; acum își înmormânta soacra, ca și cum nu ar fi fost în fapt despărțit de fiica moartei de mai bine de douăzeci de ani”;

14 octombrie: „Îmi amintesc că exact în același fel îmi vorbise despre planurile de solidarizare din jurul meu (discuții cu Cristi, întâlniri cu Hăulică) pentru ca la prima ocazie să descopăr că uitase totul, că, dimpotrivă, susținea că totul va trece în ceea ce mă privește, că e vorba de ceva lipsit de importanță, minor, de scurtă durată [...] labilitatea lui Manolescu”;

29 octombrie: „scurtă ciocnire cu Manolescu, care se încăpățânează să bagatelizeze interdicția mea, declarând că va trece în cel mai scurt timp”;

10 decembrie: „Îl ducem pe Niki acasă cu mașina, și ne povestește felul în care a fost urmărit pas cu pas în ultima săptămână. Pentru prima oară mi s-a părut realmente speriat și nu numai (sau nu atât) de urmărire, cât de faptul că nu înțelege de ce. Supraveghere zi și noapte (dar nu cumva exagerază?) a blocului la cele două intrări și a stației de autobuz de unde pleacă, comunicare între ei prin fluierături care imită cântecul păsărilor. Îl ascult pe Niki, îl cred. Și totuși nu pot renunța cu totul la bănuiala că tot ce spune este o exagerare menită să-l scuze (în fața mea și a lui

însuși) că nu face nimic”;

14 ianuarie 1989: „Anul Nou pe stil vechi. Revelion la G[ogu] R[ădulescu]. Obișnuita societate de colegi: Buzura, Manolescu, Sorescu, Ornea, plus actrița și doctorul, Valeria Seciu și prof. Setlacec”;

15 februarie: „Seara le dau scrisoarea să o citească lui Niki și Fane. Ne despărțim cu un sentiment tulbure, de jenă. Am avut senzația că vrea să ne înspăimânte, acum, în momentul în care vrem să dăm scrisoarea”;

25 iunie: „Duminică obișnuită. Discuții prin pădure, la cules de ciuperci, cu Manolescu: s-a desființat Festivalul «Călinescu» de la Onești (pe care l-a condus în ultimii 8-10 ani și unde se strâneau o dată pe an toți criticii buni din țară); a fost împreună cu Eugen Simion la Bacău, Zilele «Ateneului», unde după o ciudată confuzie și jenă au fost rugați să nu apară în public; urma să aibă o întâlnire cu cititorii la Timișoara și s-a contramandat. Totul se termină, ultimele rămășițe de viață culturală normală sunt extirpate și distruse cu atenție, cu grijă”;

1 august: „la mare, drum în mașină cu Manolescu, apoi „seara la cină Manolescu ne spune că a fost la șeful stațiunii (cărui avea să îi ceară ceva) și i-a promis că va fi președintele juriului concursului de frumusețe organizat la Teatrul de Vară (a făcut același lucru și anul trecut). L-am rugat să nu se ducă într-un an ca acesta; pare mirat de scrupulele noastre, apoi indispus. Ne-am întristat ca întotdeauna când descoperim diferența între noi și ceilalți”;

14 august: „Seara la 9, la un pește la fam. Tupan, împreună cu Manolescu, Zigu [Ornea], [Aurel] Rău. Se sărbătorește apariția romanului *Marmură neagră* [de Marius Tupan] și se așteaptă ca Manolescu să scrie despre el. Ce tristețe! Pește obținut cu greu de la crescătorie, whiskey, vin, țuică, evidente eforturi ca totul să fie bine, și Niki, care, probabil, nu va scrie despre carte...”

Anii 1990 îi conduc pe Nicolae Manolescu și pe Ana Blandiana (fondatoare a Alianței Civice) către poziții opuse, în momentul în care se naște Partidul Alianței Civice, al cărui lider era criticul.

Urmează o lungă perioadă de răceală în relațiile celor doi.

După dispariția lui Nicolae Manolescu la 23 martie 2024, *România literară* va fi coordonată de un consiliu editorial, din care face parte și Ana Blandiana, alături de Livius Ciocârlie, Gabriel Dimisianu, Mircea Mihăieș, Horia-Roman Patapievici, Adrian Popescu, Mihai Zamfir.

(Autografe din patrimoniul Bibliotecii Central Universitare din București)

Ce pățim, ce ni se întâmplă?

Ion Bogdan Lefter

Avalanșa evenimentelor de pe scena politică românească a continuat și după ce le-am inventariat pe cele din decembrie-ianuarie în *Atitudinile* din februarie (unde le declarasem „în cascadă”): controversate legate de alegerile prezidențiale reprogramate pentru 4 și 18 mai, anunțuri de competitori previzibili, dar și de amatori surprinzători, zvonuri despre retrageri și înlocuiri, invalidări de candidaturi, dezbateri furtunoase spre acerbe în societate, în mass-media, în Internet, dezvăluiri, manipulări și denigrări, mitinguri pe străzi și-n piețe și marșuri în coloane prin București și prin alte orașe din țară, anchete penale vizând rețele paramilitare care pregăteau lovituri de stat, confiscări de arme și muniție deținute ilegal, expulzări de atașați militari ruși, instigări la dezordine socială, devastarea Centrului Vechi al Bucureștiului, cât să să sparie rău gândul, vorba cronicarului!

În paralel, am asistat și-n restul lumii la multe nemaivăzute: idei abracadabrante lansate zilnic de către vechiul-nou președinte american Donald Trump, secondat de servanții săi, și nu doar imposibile excentricități anxioniste, ci și gravissime decizii politice, diplomatice, militare, economice, vamale, cu consecințe asupra statelor vecine și pe întregul mapamond. Au urmat reacții, re poziționări, reuniuni de urgență ale liderilor europeni, negocieri la vedere, pe mai multe continente, sau în culise, cum se întâmplă întotdeauna, doar că s-au „scurs” acum informații bulversante, de pildă cele despre bunăvoința lui Trump față de președintele rus Vladimir Putin, devenit în ultimii ani un dictator declarat de către Curtea Penală Internațională de la Haga criminal de război. Au fost și ezitări sau pași înapoi, anulări sau amânări de taxe de import prevestitoare ale unui „război comercial” de anvergură globală. Sursa acestor turbulențe: adoptarea de către președintele american a unei atitudini care depășește programul său electoral „suveranist” într-o direcție flagrant-antidemocratică, un soi de „iliberism” capricios, dezordonat, irațional, bazat pe fantasme autocratice. Orgolios, impulsiv, arogant, cu aere de atotștiutor care nu acceptă să-l contrazică nimeni, protagonistul se crede mare vizionar, mare negociator, mare „jucător” și chiar face mereu referiri la deținerea de „cărți” câștigătoare sau perdante în politica globală (de joc, nu de citit...), neînțelegând că lumea nu e un cazinou, după cum și frecvențele referiri la „afaceri”, la cum se poate sau nu rezolva un „biznis” precum războiul din Ucraina, indică tot un grav deficit de cultură și de înțelegere. Cu acest profil, Trump a șocat Planeta retrăgând Statele Unite din poziția

Florin Andreescu, „Portret în Marele Canion”

lor de campioană a democrației contemporane, distanțându-se de aliații săi occidentali și occidentalizanți, și anume Canada, Uniunea Europeană, Australia, Japonia și Coreea de Sud, și apropiindu-se în schimb de Rusia, ceea ce a însemnat și retragerea sprijinului pentru Ucraina invadată de armata Marelui vecin de la Răsărit. De neconceput pînă acum, deci de necrezut și de neacceptat! O îngrozitoare rușine pentru Statele Unite! Pe lângă delimitările internaționale, s-au pornit și contrareacții în interior, proteste publice și acțiuni în justiție pentru blocarea unora dintre „ordinile executive” semnate la Casa Albă.

Încît nu putem să nu ne întrebăm: ce pățim, ce ni se întâmplă, prin ce trece România de azi și cu ce se confruntă lumea toată? Dacă punem situațiile concrete sub lupă, le disecăm, le analizăm și le interpretăm, putem ajunge la concluzii specifice, caz cu caz. Dar n-ar trebui să existe – oare – și niște explicații generale, niște chei de înțelegere a vremurilor, a epocii, a evoluțiilor civilizației contemporane? Răspunsuri – data viitoare.

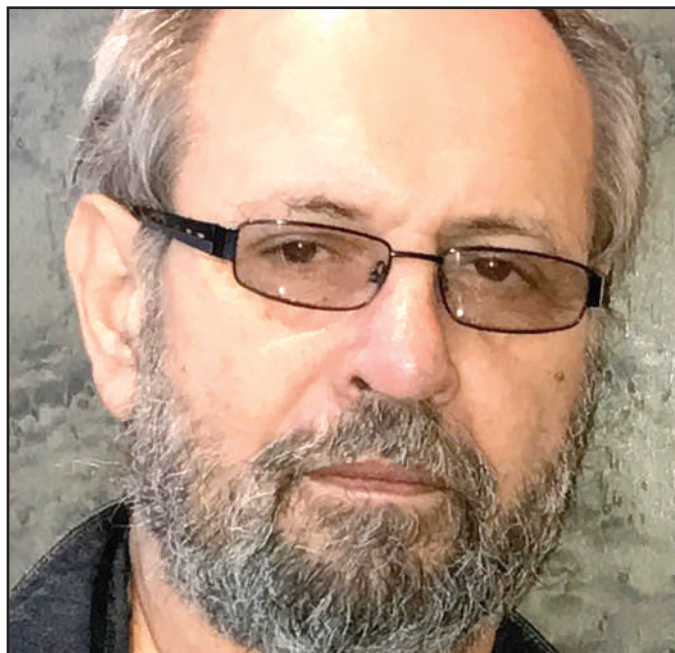
Pînă atunci, consemnez aici urarea pe care le-am adresat celor din jur la sfîrșit de decembrie 2024 și la început de ianuarie 2025. Sperăm de obicei într-un „An Nou fericit!”, ca-n românește și în englezește, „A Happy New Year!”, într-un „vesel” și „norocos”, ca-n nemțește, „Frohes neues Jahr!” și „Glückliches neues Jahr!”, sau într-unul „bun”, ca-n franțuzește, „Bonne Année!”. Or, se pornise deja „cascada” înainte amintită și cunoscută mei se arătau pesimiști, cînd nu profețeau explicit apocalipsa geopolitică. Așa că am început să le spun tuturor că le doresc un Nou An măcar bunișor! Un diminutiv cît o încurajare. Urare cu care am avut succes, căci, în condițiile date, dacă „bun” e cam greu să ni-l imaginăm, nu-i așa c-ar fi minunat să se dovedească „bunișor”?...

Addenda la o psihogonie

Al. Cistelecan

Călin Vlasie vine (destul de târziu, după ce un roman-obsesie l-a bântuit aproape o jumătate de veac) între romancieri cu o aparatură narativă complexă și sofisticată, dar și cu multă bunăvoință față de cititor, căruia nu-i lasă nicio altă treabă decât cea a lecturii ca atare.

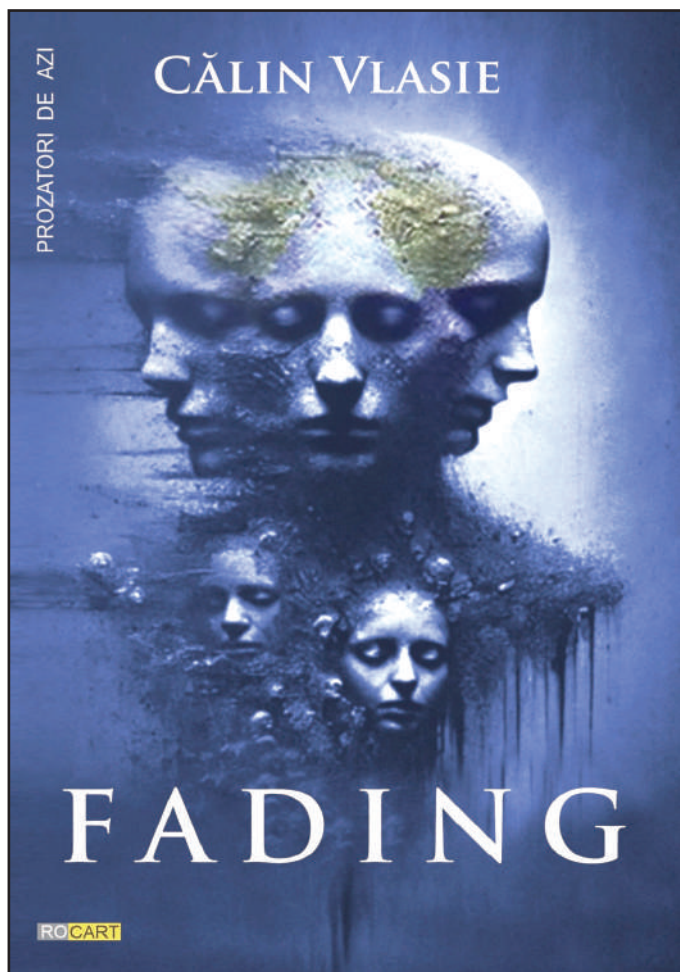
Fading e un roman care spune singur despre sine tot ce l-ar putea interesa pe un cititor mai iscoditor: îi expune poetica, geneza, structura, tacticile narative, ba și relevanța și posibilele căi interpretative, de la cea alegorică pînă la cea – eventual – anagorică. Bine face, chiar dacă făcînd astfel a luat pîinea de la gura cercetătorilor pasionați de naratologie și altele, de proporționalitatea dintre homo și heterodiegeza. Romanul lui Vlasie e chiar locul unde se poate desfășura o asemenea pasiune. Are doi naratori care încearcă să nu se

calce pe picioare (unul *insider*, firește), dar, în realitate, toate perso-najele visează să fie naratori, iar Vlasie le încurajează prin capturi de jurnale, prin indirectul liber și printr-o ambiguitate jucată între raportul despre acțiune și acțiunea ca atare.

Miza pe exotismul temei și mediului investigat – spitalul de nebuni, pe stil vechi – e pusă cu totul altfel decât în romanele lui Buzura sau Guga. (*Nebunul și floarea*) ori în povestirile psihotice ale Cristinei Danilov. Fondul „documentar” e aici protagonist, iar personajele țînesc direct, chiar abrupt, într-o tramă deopotrivă picarescă și eseistică. Realistica de spital e pusă, tocmai cînd prinde consistență și viteză epică, într-o parabolă despre condiția umană și despre nostalgiile ei – libertate, comuniune, iubire. Personajele abia conturate devin, printr-o revelație de arhivă, victimele și actorii unui experiment („Proiectul Fenix”) menit să ajungă la un „control total” asupra conștiinței și psihicului, iar identitatea lor devine ambiguă, problematică și, în același timp, polivalentă. Epoca se revelează printr-un ocean pus în cea mai insolită poziție, dar și în cea mai aptă să-i capteze dramatismul.

Cu toate fentele naratologice, *Fading* e un roman așa cum îl recomandă Stendhal – o oglindă (făcută cioburi) purtată de-a lungul drumului. Sucit în toate părțile, el merge înainte pe firul central, respectîndu-și energia epică și vocația spectrografică. Nu e nimic alta de făcut cu el – decât de citit. Iar asta se (poate) face cu pasiunea lecturii care nu te lasă să faci pauze.

Amintiri din copilărie. Lenea

Horia Gârbea

Deși am fost și am rămas un tip hiperactiv („Ești prea agitat” – era formula mamei mele, „Oprește-te!” – strigă fiul meu, când mă rotesc prin casă, în viteză) am iubit lenea, chiar dacă nu am avut parte de ea decât foarte rar. În copilărie, îmi plăceau cel mai mult diminețile când eram bolnav! Nu mă duceam la școală (roșu în gât, puțină febră, era toamnă târzie sau iarnă). Precizez că locuiam într-o casă mare, a bunicilor, un apartament spațios, situat la hoch-parter, într-un imobil proiectat (în 1937) de Burah Zilberman, important arhitect interbelic. Acesta s-a refugiat la începerea prigoanei anti-evreiești din România. Dar vaporul care îi ducea pe refugiați spre Palestina a fost scufundat de ruși în Marea Neagră. Toți pasagerii au murit. În București există încă destule imobile Zilberman.

Proprietarul pentru care Zilberman construise imobilul – demisol, hoch-parter și două etaje – era tot un evreu, Pincu Leventer. Ulterior familia Leventer s-a stabilit în Elveția. Acesta, Pincu Leventer, în contextul „statului legionar” a vândut apartamentul cel mai mare, de la parter, bunicului meu, care rămăsese într-o situație precară imobiliar. El, cu soția sa și doi copii mici, tatăl meu și fratele lui, locuiau pe strada Austrului, lângă Școala Iancului, unde am învățat și eu ulterior, în anii 1970. Imobilul acela a fost avariat la cutremurul din 10 noiembrie 1940. Bunicul meu și familia lui se aflau atunci la Berlin, el fiind atașat militar.

Elena Dacian în rolul Aurica Tulea în „Felix și Otilia”

Când a venit, pentru un interval scurt, urmînd să plece apoi la Stockholm, a căutat rapid o altă locuință. Povestea de familie spune că bunica mea a ales-o și nu a cedat pînă când soțul ei nu a cumpărat acel apartament din strada Avram Iancu. Era, ce-i drept, superb, cu garaj pentru două automobile, curți, terasă enormă, era prevăzut cu un șemineu și glasvanduri glisante din sticlă, în rame de lemn și respectiv din oțel. Unul dintre glasvanduri reprezenta, în

Florin Andreescu, „Tenerife”

sticlă, o scenă biblică, tratată în maniera art-deco: ispitirea Evei.

Revin la diminețile luminoase de iarnă. În acel mare apartament, după plecarea, în anii 1970, la începutul lor, a chiriașilor abuzivi vîrîți de comuniști, locuiam cu bunicii, părinții, fratele meu mai mic și două mătuși: sora mai mică a bunicii mele, care își asumase misiunea de a ne fi un fel de guvernantă nouă, copiilor, și o vară primară a bunicii mele, mai mare decît ea, cîndva pianistă ce concertase la Viena, acum în vîrstă, dar care tot ne răsfața pe noi, strănepoții săi.

Mă trezeam cu toți ai casei. Părinții plecau la serviciu, eventual fratele meu, preșcolar, mai dormea. Dar nu păraseam patul, doar eram „bolnav” sau eventual convalescent. Mătușa mea, sora bunicii mele îmi șoptea după un timp: „du-te dincolo”. Fratele meu, Radu, încă dormea, noi ocupam împreună „camera copiilor”, unde stătuseră, cu trei decenii înainte, tatăl meu și fratele lui, cînd reveneau din Germania sau Suedia, unde își urmaseră părinții, bunicul fiind în misiune ca diplomat.

Eu trecem în dormitorul părinților, aflat „în față”, cu ferestre la stradă, pregătit și bine aerisit. Mătușa îmi servea ceaiul acolo, doar eram „bolnav”! Ea, mătușa, și bunicii mei își luaseră cafeaua în bucătărie, enormă de altfel. Cafeaua era cumpărată proaspăt rîșnită de la „Armeanu”, un armean care rămăsese cafegiu „la stat”, la intersecția Bulevardului Pache (atunci „Republicii”) cu Strada Traian.

Oficial prăvălia se numea *Cafea-dulciuri*. Nu apăruse nechezolul. Uneori cafeaua se prăjea și se rîșnea în casă, umplînd-o de mireasma ei minunată. Pe furiș, mătușa mea îmi aducea și mie o ceșcuță de cafea, diluată, „că e și așa destul de agitat”, cum zicea mama.

Eu, așezat la biroul tatălui meu, eram răsfațat apoi cu un ceai negru, obicei păstrat și azi, doar că mi-l fac singur, și cu ceea ce a rămas pentru mine „micul dejun ideal”: un ou fiert moale, pîine prăjită cu unt, o tartină cu șuncă și una cu gem sau miere și, dacă era posibil, un suc de portocale (cît s-au mai găsit în acele vremuri, al începutul anilor '70) sau limonadă care „facea bine la gît”. Urma înghițirea medicamentelor și vitaminelor necesare curei, prescrise de bunul doctor Romulus Pulca. Medicul, ardelean ca origine, era doctorul meu curant, dar era și frate al unui cunoscut tenor care abandonase numele familiei, lipsit de virtuți scenice, și se supranumise Ion Dacian, făcînd o frumoasă carieră muzicală. Fiica lui, Leni, (Elena Dacian), a fost o apreciată balerină a Operei Române. Trăiește și azi. A jucat în multe filme, printre care *Felix și Otilia*, al lui Iulian Mihu, 1972, cînd eu eram pacientul unchiului său. Și doctorul avea o fată, care se resemnase la medicină, fiind pediatră ca și tatăl ei.

După acel mic dejun ideal, nu mai aveam nimic de făcut. De regulă mă cufundam în lectură, preferații mai fiind, în acel timp, Alexandre Dumas. Karl May și Jules Verne. Ce vremuri!

Burah Zilberman, foto Asociația Istoria Artei

Motocicleta Harley Davidson a lui Charlie „Smith” Kissinger

Bedros Horasangian

Ha, *Jimmy Hendrix died because God wanted guitar lessons*, ha, îi plăcuse la nebunie explicația asta dată de nu știu cine, nu știu când. A trăit toată viața cu ea. Ha, să ia Dumnezeu lecții de chitară, ce chestie, *Hey, Joe...*, bună socoteală!

Și el cînta la chitară. Prost. Avea bunăvoință, dar nu și ureche. Una e să joci baschet ca Bob Cousy și Mike Leibner, alta e să cînti la chitară ca Eric Clapton. Dacă nu-ți iese nici una, nici alta, mai bine te lași păgubaș. Se străduia cît putea, dar nici vocea nu-l ajuta prea mult. Îi ieșea mai bine *Bridge over the troubled water*. Cînd era băut. Sau se simțea bine. Așa, în general, cumva, ce dracu să explici cînd te simți bine și parcă toată lumea e a ta? Poți să joci în NBA sau să apari la CNN vorbind despre viitorul Americii.

Numele lui adevărat era Charles. Charles Kissinger. Nu era evreu, ca Big Henry, marele sforar de la Casa Albă. Și nici nu erau rude prin alianță. Doar o potriveală de nume. Tot timpul a dat explicații pentru numele său. Pînă într-o bună zi, cînd s-a săturat și s-a plictisit să mai pună lucrurile la punct. Să creadă fiecare ce vrea.

El avea de trăit.

Cum?

Așa cum se aude. Lui i se spunea Jimmy de cînd era pe lumea asta. Jimmy. I se spunea Jimmy și gata. Nu se știe de ce. Tatăl lui nu-i spunea Charlie, cum ar fi fost firesc și normal. Ce e normal în America? Hey, Jimmy, îi spunea taică-su cînd era mic de tot și rîdea de nu mai putea cînd îl arunca în aer. Maică-sa, Maria Lopez și părinții ei, adică niște bunici pe care nu i-a văzut niciodată, erau din Columbia, spirit sud-american cu frica de Dumnezeu și admirație pentru Fecioara Maria, tremura toată de frică, „Vezi să nu-l scapi, o să-mi omori copilul!...”, „Șezi blînd, *Take it easy, mam*, îti fac repede altul, nu te speria!” Și rîdea tatăl lui. Și mama stătea îngrijorată pînă se termina tot circul cu aruncatul în sus. *Hey Joe...* A avut primul accident într-o intersecție. S-a luat la bătaie cu doi tineri care s-au legat de el. I-a făcut fața lată unuia, dar s-a ales și el cu un braț fracturat. Mama s-a speriat, tatăl a rîs, „OK, Jimmy, așa te vreau, să nu te calce nimeni în picioare, mai bine o mașină!” Maică-sa să leșine la asemenea urare. El rîdea alături de tatăl lui. Se simțeau bine unii cu alții. O familie americană adevărată, s-ar zice.

„Hai, noroc, Jimmy...”, ridică paharul tatăl lui cînd era bine dispus și bea o bere și niște Jack Daniel's cu amicii. Toți erau Jimmy, dacă erau prietenii lui. Ca și fiu-su cel mic, „Hey, Jimmy...”, striga tata cum cînta mult mai tîrziu, *Hey, Joe...*, Jimmy Hendrix. *Run or down*. Sună bine.

A murit și taică-su și Jimmy Hendrix.

Și maică-sa, săraca, tot țipa la taică-su pînă se termina joaca. I-a povestit soră-sa mai mare, cînd era și el mai mare. Toți s-au făcut mari. Au rămas copii doar în trecut. Alți copii nu i-a mai făcut mami lui tati, dar nu din cauza asta a plecat el de acasă. Avea un Harley-Davidson care făcea un zgomot infernal. Îl freca toată ziua cu o cîrpă. Pînă ce toate fierătaniile străluceau ca lumina soarelui. Tati avea și cizme de piele, și o haină de piele cu fermoar și mănuși de piele, și curea de piele, și șapcă de piele, doar ochelarii de soare nu erau din piele. Și ochii nu erau de piele, erau foarte pătrunzători. Închizi ochii, zicea tati al lui Charlie- Jimmy, și vezi tot ce e pe lumea asta..., zicea el și rîdea foarte tare. Era un bărbat înalt și voinic. Și tare îi mai plăceau motocicletele. Maria Lopez, mama lui cum ar veni, nu putea să le sufere. Nu s-a suit niciodată pe mașina aia de făcut gălăgie. Pentru Maria o motocicletă era o pacoste pe capul ei. Ea cînta în corul bisericii presbiteriene, n-avea treabă cu mecanica și motoarele. Era catolică, *Ave Maria/ Grazia plena/ Dominus Tecum/ Benedicta tum Mulieribus...*, dar prefera o biserică din apropiere de casă. Și mereu aprindea lumînări să nu se întîmple un accident pe șoselele astea unde gonesc atîția nebuni. Și șoselele astea s-au tot înmulțit în America, dar și nebunii.

Cine mai rămîne zdravăn în condițiile astea?

Simplu.

Nimeni.

Toți. Există leacuri pentru orice.

Și lui Jimmy i-a plăcut de motociclete de mic. Ce putea fi mai frumos pe lume decît să te sui pe motocicletă și să bați America de la Est la Vest, de la Vest la Est, de la Sud la Nord, de la niciunde către nicăieri. *Out of nowhere*. Cînd dai de necaz, fugi în Canada. Sau în Mexic. În Cuba era mai greu. Acolo te mînceau comuniștii lui Fidel Castro. Acolo nu te mai găsește poliția, nu te mai găsește nimeni. E îngheșuală și harababură, e de neînțeles de ce atîția mexicani vor să treacă granița și să ajungă în United States.

Și cubanezii care fug pe rupte în Florida.

— *Hola, Diego...*

— *Parev, Bedros...*

Cică ești în America.

Călare pe motocicletă lumea e a ta. Nici că-ți pasă de războaie, de cursul dolarului, de viața lui Joe Cocker sau cu cine și-a mai tras-o frumoasa Cybill Shepherd. Puah, ce oameni, ce viață! La început se plimba cu tricicleta pe terenul din spatele casei, apoi a mers cu bicicleta pe unde a apucat, și mai apoi cînd deja poseda permis de conducere s-a dus peste tot. Lumea era a lui. Ce să mai înveți sau în-

țelegi în plus? Libertatea omului care apasă pe accelerație. Road 66. Și șoselele din Arizona și Nevada, America e mare, America este pentru oameni liberi. *Blowin' in the wind*. Da, a crescut cu nebunia asta în sânge. Cu asta a rămas de la taică-su, după ce el i-a părăsit pe mami și pe cei doi copii. Georgiane Brown îi plăcea să meargă cu motocicletă. Și a plecat cu tati și asta a fost tot. Deja au trecut niște ani. Știe de taică-su că a murit de supărare, bea prea mult, după ce făcuse pușcărie fără să fie de vină. Adică omorîse un om cu motocicletă, boul ăla intrase pur și simplu sub roțile lui, dar l-au scos pe el vinovat că are viteză prea mare. Toată viața lui s-a dat peste cap. N-a mai fost om după ce n-a mai călărit un *Harley*. I-a povestit toate astea un om care l-a cunoscut. Te miri cine știe despre tine și ai tăi ce nici tu nu știi. Chestia asta i-a intrat în cap lui Jimmy de când era la colegiu. Vorbele circulau mai iute ca oamenii. Da, nu se știe de ce se numea Jimmy, așa cum pur și simplu unii oameni se înțeleg.

Alții nu.

Simplu.

Cum nu se știe bine de ce unii oameni se înțeleg, alții nu. Simplu. Smith, cu Smith era altă poveste. Îi plăceau blues-urile acelei mari cântărețe cu numele de Bessie Smith. Nici mai târziu nu i-a plăcut altceva. Rock, soul sau mai știi ce năzbîtii, muzică simfonică, Puah! te zgîrie pe ureche. Haleluiah, muzică de mort. Muzica trebuie să te emoționeze, îi tot șoptea unei colege de colegiu care nu prea se lăsa pipăită. Apoi s-a măritat cu un trompetist din fanfara marinei. O fi fost pipăită după ce s-au căsătorit, Dumnezeu știe. Încurcate sunt căile Domnului! Acum e la Seattle, au trecut anii, nu mai contează, nu i-a mai plăcut de Betty după ce au petrecut un weekend împreună. Părinții ei erau plecați. A și uitat de ea.

I-a plăcut și apoi nu i-a mai plăcut de Betty.

Asta a fost tot.

Simplu.

A auzit de Beethoven când au lansat Beatles-ii *Roll over Beethoven*. Aha! Ar fi ascultat toată ziua muzică dacă nu ar fi trebuit să mai facă și altceva. Să meargă la școală, să se spele pe dinți și pe picioare, să învețe istoria Statelor Unite, despre generalul Lee, președintele Wilson sau tabelul lui Mendeleev. Mereu l-a nedumerit chestia asta cu elementele. Și ce nume timpit avea comunistul ăla, puteau americanii să-i găsească un înlocuitor, nemții găsesc la orice cîte ceva echivalent. Pentru Jimmy toți rușii erau comuniști și oameni fără Dumnezeu. Ei beau vodcă, nu bere și whisky ca americanii. Ca toți oamenii. Poate de acolo li se trage nebunia asta cu comunismul. *Oh, Lord Give Me a Mercedes Benz...* Săraca Janis, a murit atît de tînără. Și Jim Morrison, și Jimmy Hendrix, de ce Doamne toți nătărăii trăiesc atît de mult? E lucru dovedit. Nu mai contează. Că unele așa, altele așa, de ce dracu trebuie să ne batem capul cu treburi d-astea, dacă toate sunt de la Dumnezeu? Mîine-poimîne o să învețe toți chinezește. Dai peste ei peste tot. Cum nu ești

atent, îți zîmbește un gălbejit, coreean, chinez sau japonez, că nu-i miroși de la început, și te întreabă slugarnic, parcă te-ar linge un cîine pe obraz, *May I help you?*

Miroase a prăjit pe lîngă ăștia, ar prăji și soarele și luna ca să fie mai gustoase. Dacă ar putea.

La dracu, nu.

Hey, Joe, where you goin' /with that gun in your hand
Hey Joe, I said you goin' /with that gun in your hand

Hey Joe, alright shoot her, one more time...

I'm going down to shoot my old lady

You know, I caught her messin' around with another man

I'm going down to shot my old lady

You know, I caught her messin' around with another man

And that ain't too cool

Ain't too hang man gonna

He ain't gonna put a rope around me

You better believe me right now

I gotta go row

Hey Joe, you better run and down

....

Good by everybody

Hey Joe, uhh

Run or down

Ce cîntec o mai fi și ăsta?

L-a urmărit o viață întreagă. *Run or down...*

Tatăl lui Jimmy Smith al lui a apucat să lupte în Coreea. El a fost în Vietnam. Are și acum în urechi *Go! Go! Go!* cum urlau sergenții la ei, să fugă, și pîrîitul mitralierelor și mirosul de napalm și de carne arsă. Și puștile alea automate M16 de care nu se despărteau niciodată. La orice foșnet, erai cu mîna pe trăgaci. Nu erai atent, erai un om mort. Cu steagul american pe cutia aia de lemn cu care erai trimis acasă: un erou.

Mai bine lipsă.

Run and down, mama ei de viață. O motocicletă costă ceva parale. Și ca s-o întreții, să ai grijă de ea, s-o iubești cu adevărat lași totul la o parte.

Nu mulți rezistă.

Hey, Joe!

Cîntecul asta care i-a plăcut foarte tare lui Jimmy. A trăit toată viața cu el. Unde să fugi dacă nu ai omorît pe nimeni și nici nu ești în stare să faci ceva deosebit? Așa a ieșit și el, Jimmy „Smith” Kissinger. Un om ca toți oamenii. Kissinger e doar în acte. Nici părinții nu erau, au fost, cine știe ce avuți, dar ceva școală tot a apucat să facă. Aveau doar două mașini cînd alții ca ei aveau cîte patru. Fiecare membru al familiei avea una. Bunicul lui Jimmy „Smith” Kissinger se pare că fusese în partidul nazist al lui Hitler. Cică a stat ascuns cîteva ani prin Paraguay și Argentina și apoi a venit și el în US. La Boston, Massachussets, unde erau ceilalți ai lui. De ce acolo și nu la New York, dracu știe. A fost ceva legat de nemți, naziști, comuniști, treaba lor, a fost, nu l-a interesat să afle ce și cum. Avea viața lui. Fiecare

are viața lui. Nu-ți convine, îți tragi un glonte în cap sau te arunci de pe Brooklyn Bridge.

Nobody cares, ce mai! Mare scofală.

Cînd Jimmy „Smith” Kissinger și-a cumpărat prima motocicletă Harley Davidson avea 21 ani. Era în 1969. O iubea pe Sandra și urma cursurile Universității Brown, Providence, Rhode Island. Primăvara e frumos, vara prea cald, iarna suportabilă. A învățat ce a învățat și după doi ani a plecat. Sandra voia să se căsătorească, tot îl ducea să vadă o casă potrivită. Pentru ei doi. Și nu pricepea că el nu vrea nici casă, nici copil, nici un job bun la firmele tatălui ei. Poseda un hotel și mai multe magazine. Urma să se extindă pe toată Coasta de Est. Un tip simpatic, s-ar fi înțeles bine cu el. Republican, altminteri. Care cum are bani, devine republican. Asta e America.

El voia ca ea să-l iubească și atît. Pare ciudat?

N-a fost să fie. S-au despărțit cu multe regrete. Așa, pe loc. Ea s-a suit la volanul mașinii, el a rămas pe trotuar.

— Hai, nu urci?...

— Nu... Plec...

— Unde...

— Nu știu...

— O sa ne mai vedem...

— Poate...

— De ce spui poate ?

— Nu știu... ce să spun...

Și a plecat. Dus a fost. Apartamentul de pe Maryland Ave nu arăta rău. Și avea și un garaj special pentru motociclete în apropiere.

Cînd și-a cumpărat a doua motocicletă Harley Davidson, nu mai era student nicăieri. Umbla hai-hui prin toată America și avea două cicatrici. Una pe față, alta pe piciorul stîng. Una de la o bătaie teribilă la Santa Monica, cealaltă după un accident ușor la Saint Louis. A depășit aiurea un *truck* și a derapat. Mai mult s-a speriat, cei de la spital se mirau că a scăpat doar cu atît. Și cu o amendă. Sora lui plecase deja în Australia. O atrăgea la nebunie surful. Valuri ca acolo de șase metri nu mai găsești nicăieri, mama lor nu o înțelegea pe sora lui. El da. Fiecare are viața lui. Face ce vrea cu ea. El era deja divorțat de două ori. N-au durat mult înșurătorile lui. Nu ducea lipsa de fete care să-l iubească. Ultima, Sally, din Arizona, ținea chiar foarte mult la el. Se vedeau de două-trei ori pe an. Dacă voia să știe că îl iubește, îi surîdea cu grație.

Și?

Și nimic.

Mai ciripea ceva nemțește. Spunea *Ohne Worte*, dacă el insista să-i spună că-l iubește și ea și dacă ar vrea să plece cu el.

Nu se poate. Zicea ea.

De ce nu se poate...

Nu se poate și atît! *Ohne worte*...

Nu se putea nimic.

Nu începea și nu se termina nimic, trăiau și ei cum trăiseră și alții și urmau să trăiască apoi și alții. *Hey Joe. Run*

or down. Bunica lui Sally era nemțoaică și ea avea trei copii. Ei erau americani. Lucra la un Fast Food.

La a treia motocicletă a fost mai greu. Era un model scump și la 40 de ani deja împliniți Charles „Jimmy Smith” Kissinger nu stătea chiar pe roze cu banii. Și nici situația din SUA nu era prea grozavă cu conservatorii aștia nenorociți ai lui Bush. După războiul din Vietnam și atîția nenorociți pe toate drumurile. Nimic nu a mai fost la fel după Vietnam în America. Orice ar zice aștia care tot dau cu gura. Nici unul n-are motocicletă. Dar au gărzi de corp. Să păzească. Ce? Curul, banii, femeile, vilele de la Malibu, conturile din bancă, ce să le mai păzească? N-a ținut mult motocicleta asta. A avut ghinion cu ea. A trebuit s-o vîndă. N-a fost ușor. Doi ani fără motocicletă, n-a fost ușor după un accident teribil pe care l-a avut lîngă Tulsa. Era în drum spre Chicago. Cineva îi propunea să preia un club moto. A preluat clubul, dar erau prea mulți tîmpiți care voiau să călărească motocicletele de parcă ar fi călărit-o pe Miss Univers.

Cînd a început Războiul din Golf, urma să-și cumpere a patra motocicletă. Tot un *Harley*, urma s-o aibă peste cîteva săptămîni. Găsise ceva de ocazie, un model mai vechi, ca și prima lui motocicletă. Voia să se așeze la San Francisco. Îi plăcea mult orașul, dar îl ținea mereu și spatele. Și nici cu genunchii nu era prea bine. Gîndea că nu mai poate să se culce oriunde. Și nici prea multe de așteptat. Ce să speri cînd nu mai speri nimic, iar puștii rîd de tine cînd te vîd cu plete și păr alb pe motocicletă? *Die, daddy*... Nici măcar nu poți să-i iei la bătaie, niște mucoși, sună imediat la poliție. De cînd au apărut telefoanele mobile totul s-a dat peste cap. Toți vorbesc la telefon, în ochi nu se mai uită nimeni. Pentru ce dracu mai trăim, dacă nu mai putem privi în ochi pe nimeni?

Hey Joe, run or down..

Dar acasă la Patty Buchanan nu i-ar fi displicut. De pe veranda casei ei se vedea tot golful. Și cerul, și pescărușii care guguiău de te înnebuneau de cap. Îi plăcea să stea întins pe șezlong și să bea o bere rece. El care nu a băut bere decît foarte rar. Ori whisky, ori nimic. Acum se răsfața și el. Se simțea protejat. Totul era minunat la Patty acasă. Era cam obosit și se putea mulțumi doar cu o cafea și două țigări fumate una după alta, nu-i trebuia mai mult. Și Oceanul, unde nu putea ajunge cu motocicleta.

L-a lovit mortal un dobitoc care conducea un Harley Davidson chiar în seara cînd se întorcea pe jos spre motelul unde închiriasse de două luni o cameră. Undeva în apropiere, o milă să fi fost, nu mai mult. Începuse o ploaie zdravănă, n-a vrut să se întoarcă din drum.

Have you seen the rain?

Sally i-a spus, ramâi aici peste noapte

— Nu e departe...

— Te duc eu cu mașina...

— Lasă, mai iau puțin aer... Somn ușor... *Take care*... Pe mîine...

Tocmai stabiliseră de comun acord că ar fi cazul să se logodească și să se instaleze la ea acasă. *Hey Joe*...

N-a mai apucat.

Eboșe pentru volumul MIC MANUAL DE TĂCERE (II)

Constantin ABĂLUȚĂ**PLOUĂ PE STRĂZILE CARE NU DUC NICĂIERI**

Pe aceleași străzi care duc în toate părțile. Să fii singur și să mergi pe străzi, prin totalitatea reflexelor dintr-o oglindă. Zidurile, frunzele de aceeași culoare cu zidurile, prelungiri neintenționate nici de oameni nici de copaci. Umbra unui copil rătăcit care intră la-ntâmplare prin curți, plînge puțin, apoi începe să se joace cu una din nelipsitele pisici periferice. Poți să te uiți la ceas, e o zi ca oricare alta, nu vei realiza nimic prin asta. Oamenii respiră pînă acolo unde nu mai e nimeni care să-i întrebe ceva. Cei care urcă pe munți rămîn lîngă profilul stîncilor. Cei care se-nvîrt prin oraș, pe lîngă statuile din scuaruri, beau cîte-o limonadă la chișcurile ambulante gîndindu-se la lucruri pe care nimeni nu le va afla vreodată. Vederi limitate de colțul altor străzi, de mașinile parcate, de autobasculanta care descarcă nisip. Oamenii se-nghesuie unul într-altul, se adună cu repeziciune și nici unul nu știe ce s-a întîmplat. Pălării, șepci care se ridică să-și facă vînt. Nimeni nu părăsește locul, norii trec pe cer înfoiați de-un vînt pe care nu-l simțim. Tot mai cald și vociferările mulțimii și scara de pompieri care urcă fără folos. Mulțumirea cînd se deschide o fereastră chiar dacă nimeni nu apare în cadrul ei. Faptul că geamul sclipește în soare e destul.

Și i s-a zis viața mea...

Bicicleta (ergometrică) în fiecare dimineată

Ceaiul și cuvintele de recunoaștere printre arborii care nu au ce face decît să-și desfășoare umbra în calea supraviețuitorilor.

Viață contra cronometru.

Trăiesc și scriu în fiecare zi.

Pentru secolele în care n-am scris, pentru biografiile mute.

M-am urcat o singură dată pe-o bicicletă adevărată, căci mi-era spaimă de trafic. În vremea aceea prietenii se legau ușor, la colț de stradă, la o bere. Era cineva care amintea de mine pe străzile lungi de periferie, în pantoful bont mergînd și șchiopătînd ca atîtea alte ființe nedreptățite. Ori mă-nchideam în casă fără motiv, privind la mobile și la tablouri, întindeam mîna, vedeam pata de soare de pe covor. Tălpile îmi sîngerău de plictiseală ca meteoriții care n-au nici o țintă. Cine ajută un zid să treacă stra-

da? Poți să ocupi un spațiu în care n-ai amintiri? Disoluție: ochelari crăpați, mănuși sfîșiate.

Sunt zile în care nu știu ce să fac. Mă simt depeizat, dezumanizat, nu știu la ce folosesc ochii și limba, mintea și picioarele. Să fii om: e mai mult decît a fi o excrescență undeva pe trunchiul vreunui arbore? Pe străzi sunt bătrîni care-și tîrșie pașii. Prin tramvaie discuții fără nici un sens. Proslăvesc drepturile cîinilor vagabonzi. Îi înregistrează pe fiecare în parte cu zgărduțe de gît de parcă ar fi persoane ori personalități aparte. În schimb mulți copii ai străzii nu au buletin, nici nume. E-o degingoladă, o bulibășeală: nici revoluție, nici comunism, nici capitalism. O vestită actriță, odinioară sex-simbol, își închipuie că e mama potăilor de pe meleagurile turcite de la gurile Dunării.

Stai și te uiți la cărțile din bibliotecă, la ploaia de afară. Nu poți scrie nimic, nu-ți vine nici măcar un vers. O mie de probleme îți rod meninge, ca un șmirghel. Secvență romană, poezi flamanzi, provincia omului, sentimente în căsuțe de lemn; titlurile scrise mai mare le vezi, pe cele ce nu și-au schimbat locul pe știi pe dinafară. În schimb nu vezi băltoacele, prin perdea stropii nu se văd nici ei, așa că ploaia îți apare doar în scurte licăriri pe acoperișe, pe gardul metalic al vecinului sau pe capacul pubelei. O ploaie lentă, insistentă, funambulescă. Nimeni nu mă întrebă de ce tac, de ce nu mai scriu. Golul odăilor e fără de sfîrșit. Masa pe care sunt împrăștiate tot felul de lucruri, scaunele pline de haine, sunt umpluturi aparente, cîlți care curg, deslînări. Ceasul ticăie, timpul îl simt pe față ca o mască, ridurile mi se strîng ușor: sunt eu, nu-s eu, ce devin? Așa că

Întâmplări cu oameni și lucruri

NR. 47 (216) – MARTIE 2025

nu mai aștept decât soneria telefonului ca să țip „Greșeală!” Și apoi un timp să mă învîrt prin casă fără rost, uitîndu-mă la crăpăturile de la cutremur, studiind petele de igriasie dintr-un colț al holului, sau pur și simplu trecîndu-mi degetele pe suprafața perdelei și închipuindu-mi că urmăresc contururile casei de vizavi: cele patru ferestre cu vopsea crăpată, lemnul umed, igheabul ud și rece, burlanul ruginit care-mi lasă pe piele urme roșcate.

O regiune a cerului s-a mai luminat, reflexe pe acoperișuri și pe-o creangă a arțarului. Ploaia ce va veni prin această spărtură cum va fi? Apa repetă acum orașe întregi, ori numai costișe sălbatice unde nu are de cine să fie luată în seamă?

La întrebarea „Ce vrei tu să te faci cînd vei fi mare” răspunsul straniu al lui Tibi, băiatul unei prietene: „Apă!”

Cel ce seamănă cu un poet cunoscut trece pe cîteva străzi și se uită prin curți. Pe față i se citește dorința de a nu fi nimeni, sau de a fi ceva pe care oamenii să-l ignore. Așa și-așa, așa și pe dincolo, brambura. Ce mai faci, nea Ilina? Îl întrebam pe magazioner, întotdeauna cînd n-aveam ceva mai bun de făcut. Asta doar ca să-i auzim răspunsul, invariabil același, și de-un haz îndoielnic: Ce să fac și eu... una-alta-brandabura... Dar în acest răspuns grotesc ne recunoșteam pe noi toți, o întreprindere fantomă, Întreprinderea de lucrări auxiliare, care ținea de-un minister bifrons (Petrol și Chimie) și de-o direcție de aprovizionare și desfacere (titulatura întreagă fiind ICMD-DGAD-ILA), și care făcea de toate și nimic, de la mobilier de plastic pentru ma-

gazine și instituții publice, pînă la amenajări de expoziții, prospecte, calendare, sere și garaje demontabile, etc.

Un număr de ordine, zic stropii. Dați-ne un număr de ordine că altfel nu mai putem curge. Și mă gîndesc că pe terasele de deasupra blocurilor s-ar putea amenaja cu puțină bătaie de cap un fel de contoare, iar administratorului i s-ar urca retribuția. Ce zici, nea Ilina? Ei, una-alta-brandabura... punem și contoare, de ce nu?

Nu e tăcere, nu e liniște, plouă.

Suprafața camerei devine fără noimă.

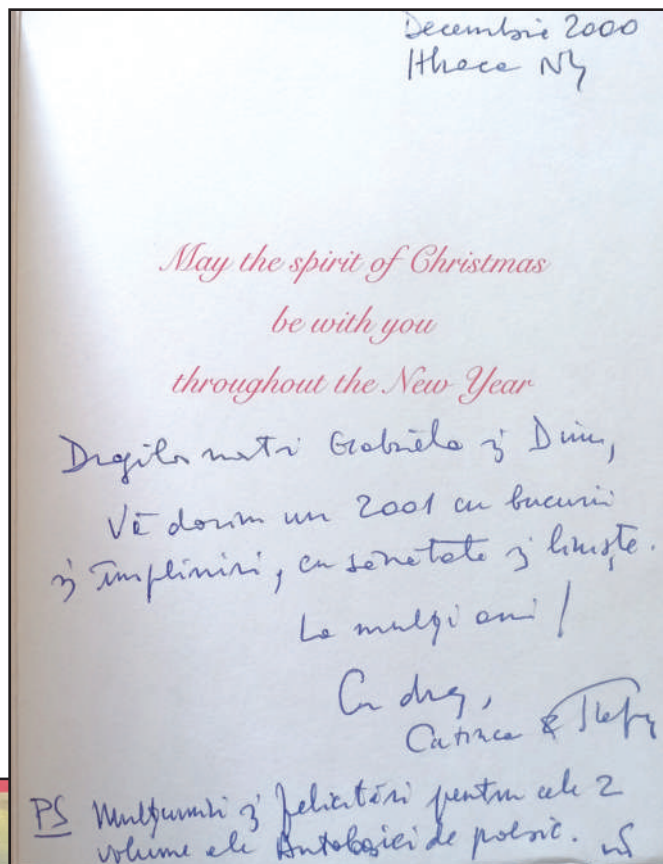
Stau în picioare sau stau jos. Clipa e rece ca muchia mesei. Degetele mele atîrnă în aer fără vlagă. Omul e creație lăuntrică, pulveriformă. Statura lui de carne, 1,65 înălțime, 67 kilograme, după tabel, e doar iluzia cantaragiului ambulant cu șapcă portocalie de jocheu din piața Titan care se laudă c-a fost ofițer al stării civile și a căsătorit-o pe Iolanda Balaș iar vara, ca să scoată un ban în plus, se duce în stațiuni, la băile de nămol, și le cîntărește de două ori pe zi pe cucoanele ce fac cură de slăbire, „știi, se urcă pe cîntar goale cum le-a făcut mă-sa, doar că negre de noroi, și eu le iau cinci lei de fiecare dată și mai vorbim de una de alta ca să se simtă și ele bine și să nu zică că sunt mitocan.”

Am spus prea multe fraze pe ziua de azi. În tăcerea cumplită a odăii frigul scrie pe ziduri, mai mult semne de punctuație decât litere. Ploaia a stat o clipă sau așa mi se pare. Ochelarii se opresc la jumătatea lucrurilor. Pe caldarîm creta desenelor de copii se diluează, imaginile se contopesc unele cu altele, străzile pornesc iar spre nicăieri.

Florin Andreescu, „Reunion”

Ștefan Stoenescu (1936-2025), reputat universitar anglist, a fost un mare colaborator al lui Constantin Abăluță la traducerea poeziei americane moderne și postmoderne; debutează în 1966, în revista *Secolul XX*, cu o traducere din Wallace Stevens, realizată împreună cu autorul celor 11 erezii; același tandem semnează, la Editura Univers, în anii 1970-1980, traduceri din Frank O'Hara, W.S Merwin, Edward Lear, Dylan Thomas, Theodore Roethke. De altminteri, o primă utilizare în cultura noastră a termenului de *postmodernist* îi aparține lui Ștefan Stoenescu, în prefața volumului de poezii din „personistul” O'Hara, în anul 1980: „Poetul postmodernist coboară din

Reproducere după Julius von Carolsfeld
(1794-1872), *Madona cu pruncul*

nou în stradă, gest prin care își asumă existența în nume propriu, renunțând la armura impersonalității [...] pentru poetul postmodernist granița dintre existențial și estetic tinde să se estompeze până la disoluție [...] poetului nu-i mai este rușine de propria sa emotivitate, de reacțiile sale, de sentimentalitate chiar. Nevoia de a mărturisi readuce biografia în scenă” Stabilit în America din 1987, Ștefan Stoenescu a păstrat legăturile cu Constantin Abăluță, după cum o atestă și această felicitare din anul 2000, pe care o publicăm acum, din arhiva Abăluță, unde îi adresează felicitări cu prilejul apariției celor două volume ale antologiei *Poeziei române după proletcultism*.

TEATRUL DE STAT DIN BURSA, LA PLOIEȘTI

Marian Neguțu

În zilele de 20 și 21 februarie, la Teatrul „Toma Caragiu” s-a jucat piesa *Othello*, de William Shakespeare, în regia lui Vlad Trifaș, cunoscut publicului ploieștean pentru *Cei doi tineri din Verona* și *Gâlcele din Chioggia*. Spectacolul este realizat de Teatrul de Stat din Bursa și a fost reprezentat la Ploiești ca parte a unui schimb intercultural, teatrul ploieștean urmând să joace la Bursa spectacolul *A douăsprezecea noapte*.

În ciuda unor probleme tehnice legate de subtitrare în primul act, spectatorii au avut șansa de a vedea o reprezentație foarte bună a piesei lui Shakespeare. Piese clasice, care au fost puse în scenă de mii de ori, necesită abordări noi, creative, însă deseori aducerea lor în prezent sau anumite artificii de regie le pot duce în derizoriu sau compromite. Nu a fost cazul cu această piesă. Montarea creativă, jocul bine dozat al actorilor (i-am remarcat, în special, pe Nurretin Oruk în rolul lui Othello, Oyku Esendemir în rolul Desdemonei, Salih Cem Samir în rolul lui Iago și Acın Agir Aksoy în rolul lui Roderigo), muzica și decorurile, au contribuit la crearea unei experiențe teatrale de cel mai

înalt nivel. Elementele de decor, niște găleți metalice atâr-nate de scripeți, cu un fundal care trimite mai degrabă la o lume industrială, devin obiecte scenice, personajele stau pe ele în anumite momente, Iago își taie degetul într-o găleată, Othello se spală cu nisipul dintr-o găleată și, mai târziu, când disperarea îl face să ia decizia de a o ucide pe Desdemona, își toarnă o găleată peste el, din care curge tot nisip. Dincolo de efectul vizual, nisipul are și un rol simbolic: prin contrast cu apa, trimite la ideea de deșertăciune, eroziune, distrugerea vieții și imposibilitatea curățirii morale. Efectul vizual este dublat de cel auditiv atunci când într-o scenă în care peste Bianca pică mărgelile, sunetul lor lovindu-se de scenă fiind deosebit de expresiv. De altfel, regizorul știe să creeze scene care rămân întipărite în min-te prin apelul la simțurile spectatorului, precum cea pe care am descris-o mai sus, în care furia lui Othello atinge paroxismul, sau cea în care Roderigo îl atacă pe Cassio, în care luminile unor lanterne creează un efect vizual memorabil.

De remarcat a fost și muzica, semnată tot de Vlad Trifaș și interpretată de două actrițe plasate în partea din spate a scenei, pe niște leagăne care se înalță și coboară. Ținând locul corului, interpretând inconștientul, gândirea celor-lalți sau îngerii, cele două personaje intervin și muzical în anumite scene. Efectul a fost remarcabil, mai ales că cele două actrițe aveau voci care pe mine m-au surprins, fiind capabile de modulații la care te aștepti mai degrabă la un spectacol de revistă.

În concluzie, a fost un spectacol bun și cred că ar merita să vedem mai des piese montate la teatre din alte țări, poate și cu texte contemporane, care să reflecte preocupările și practicile culturale din spațiile respective.

OTHELLO ÎN TURCĂ, EMOȚIA ÎN ROMÂNĂ

Laura Lupu

În seara zilei de 21 februarie 2025, Teatrul Toma Caragiu din Ploiești a fost martorul unei experiențe teatrale de excepție, găzduind o reprezentație a tragediei *Othello*, în regia buzoianului Vlad Trifaș. Această montare nu a fost doar o simplă punere în scenă a uneia dintre cele mai tulburătoare povești despre iubire, gelozie și trădare din literatura clasică, ci a marcat un moment de vârf al proiectului intercultural realizat în parteneriat cu Teatrul Regional de Stat „Ahmet Vefik Pașa” din Bursa, Turcia. Parteneriatul a adus pe scena ploieșteană o distribuție internațională, reunind artiști cu viziuni și tehnici teatrale diverse. Colaborarea dintre cele două teatre a îmbogățit spectacolul printr-o abordare multiculturală, oferind publicului ocazia rară de a asista la o interpretare în care influențele estetice și dramatice ale celor două culturi se împletesc armonios.

Regizorul Vlad Trifaș conturează un spectacol deosebit, în care profunzimile psihologice ale personajelor sunt dezvoltate treptat, amplificând tensiunea dramatică cu fiecare scenă. Printr-o construcție atent dozată, în care manipularea devine firul roșu al acțiunii, Iago (interpretat cu o precizie incredibilă de Salih Cem Sener) capătă o aură de omniprezență, asemenea unui păpușar care își țese intrigile cu perfidie meticuloasă. Excesul gestual și emfaza teatrală sunt evitate, preferându-se o acumulare gradată a conflictului interior al personajelor, ceea ce face ca decăderea lui Othello să fie cu atât mai cutremurătoare. Fiecare ezitare, fiecare umbră de îndoială devin un pas ireversibil spre tragedia finală, lăsând spectatorul cu lacrimi în ochi și pielea zbârlită.

Murat Gülmez, scenograful spectacolului, concepe un spațiu scenic esențializat, în care simbolurile vizuale sunt plasate cu precizie, sugerând tensiunile și ierarhiile dintre personaje. Decorurile nu sufocă scena cu detalii inutile, ci se transformă în elemente mobile, adaptabile ritmului dramatic. Contrastul cromatic dintre lumina rece și umbrele dense accentuează atmosfera apăsătoare, transformând spațiul de joc într-un teritoriu al incertitudinii și manipulării.

Elementele de recuzită sunt încărcate de simbolism. Un exemplu emblematic este găleata, aparent banală, dar plină de semnificații: ea devine purtătoarea vinovăției și a poverii destinului, un obiect care apare constant în mâinile

personajelor implicate în planurile ascunse. De o forță sugestivă cel puțin la fel de mare este scripetele, care, dincolo de rolul său tehnic, devine o metaforă a manipularii, un „fir invizibil” tras de Iago pentru a controla destinele celorlalți. O inovație vizuală remarcabilă este înlocuirea apei cu nisip. Nisipul, simbol al timpului risipit și al fragilității, devine aici imaginea centrală a destinului implacabil. Spre deosebire de apă, care curge lin, nisipul este greu de stăpânit, sfărâmicios, sugerând destrămarea relațiilor și evaporarea încrederii.

Elementele de recuzită nu doar că au fost funcționale, ci au servit ca reflexii vizuale ale conflictelor interioare ale personajelor și ale tematicilor majore ale piesei, precum gelozia, trădarea și distrugerea inevitabilă a celor care se lasă pradă pasiunilor nestăpânite. Viziunea Teatrului Regional de Stat Ahmet Vefik Pașa aduce un plus de profunzime piesei datorită adaptării costumelor și a efectelor sonore la propria cultură, conferind spectacolului o identitate distinctă.

Fatma Sarıkurt, creatoarea costumelor, reinterpretează epoca elisabetană printr-o estetică influențată de tradițiile otomane, îmbinând solemnitatea cu o notă de modernitate. Fiecare detaliu vestimentar vorbește despre putere, destin și fragilitate: Othello, îmbrăcat în tonuri întunecate, pare să fie devorat treptat de propria gelozie, în timp ce Desdemona, inițial prezentată în albul său imaculat, devine un simbol al inocenței condamnate.

Cea mai puternică alegere vizuală apare în ultima scenă, când Desdemona îmbracă o rochie roșie, abandonând puritatea simbolică pentru o imagine ce sugerează un sfârșit mistuit de pasiune. Această schimbare cromatică adaugă o dimensiune tragică suplimentară: nu doar gelozia și neîncrederea oucid pe Desdemona, ci și intensitatea unui sentiment care, în final, consumă totul. Prin aceste alegeri vizuale și sonore, spectacolul transcende granițele unei simple puneri în scenă și devine un dialog între culturi, în care universul shakespearian este reimaginat printr-o sensibilitate nouă, încărcată de semnificații profunde.

În cadrul spectacolului, tranzițiile între scene nu sunt bruște, ci sunt realizate cu o fluiditate ce permite ca anumite momente-cheie să se desfășoare concomitent, îmbogățind astfel actul teatral. Această alegere regizorală adaugă un plus de valoare experienței spectatorului, subliniind conexiunile profunde dintre personaje și teme

centrale ale piesei. Astfel, unele scene aprofundează drumul visului și al iluziilor, sugerând fragilitatea realității în fața aspirațiilor umane, în timp ce altele concentrează puterea emoțiilor, evidențiind intensitatea sentimentelor ce macină protagoniștii. În această dinamică, rolul bufonului devine deosebit de relevant, fiind un personaj care, contrar numelui său, nu doar că aduce o notă de umor, ci împletește sarcasmul și ironia cu o profundă dramă. Vorbele sale, pline de acuitate, nu doar că amuză, ci ascund o filosofie a societății, expunând contradicțiile și ipocriziile umane. Astfel, bufonul devine nu doar un comentator al acțiunii, ci și o voce reflexivă, care invită spectatorii să se gândească critic la natura relațiilor și a destinului, adăugând o dimensiune complexă discursului teatral.

Peisajul sonor, construit cu minuțiozitate, aprofundează conflictul interior al personajelor, alternând între acorduri subtile, care acompaniază momentele de incertitudine și tensiune, și accente dramatice care amplifică tragismul scenelor-cheie. Muzica este remarcabil însoțită de influențe din cultura turcă, iar vibrato-urile deosebite ale vocilor narative (Irmak Bavkır, Ceren Kayış) aduc un plus de autenticitate și profunzime piesei. Aceste voci extraordinare devin „voci ale conștiinței”, ghidând atmosfera piesei. De la monologurile interioare la vocile „celorlalți”, ele creează o dimensiune fantomatică, dar totodată vie, a întregii narațiuni.

În ceea ce privește aspectul vizual, Sinan Mahçup, designerul de lumini, reinterpretează latura psihologică a piesei prin utilizarea unui joc de lumini extrem de puternic și simbolic. Contrastele între lumina rece și umbrele adânci reflectă perfect transformările interioare ale personajelor. Pe măsură ce Othello coboară în abisul geloziei, luminile devin tot mai aspre, aproape amenințătoare, susținând vizual prăbușirea sa psihologică. Lumina devine un personaj ce amplifică intensitatea și dramatismul fiecărei scene, transpunând publicul într-o lume unde percepțiile și realitatea se contopesc, iar destinul pare implacabil.

Nurettin Oruk, în rolul principal al lui Othello, oferă o performanță impresionantă, conturând cu finețe transformarea psihologică a generalului dintr-un lider încrezător într-un bărbat copleșit de gelozie și neîncredere. Jucând un Othello vulnerabil, Oruk transmite cu subtilitate lupta interioară a personajului, amplificând drama finală.

Oyku Esendemir, în rolul Desdemonei, reînvie imaginea unei femei pure și dedicate, care își trăiește dragostea cu o intensitate emoțională ce contrastează cu realitatea brutală a lumii în care trăiește. Interpretarea sa este marcată de o vulnerabilitate dulce, dar tragică, cu momente de o rară fragilitate în fața unei sorți nemiloase.

Salih Cem Sener este un Iago fascinant, întruchipând cu măiestrie perfidia și manipularea diabolică. Fără a recurge la gesturi exagerate, Sener reinterpretează această figură emblematică, imprimându-i o viziune aproape calculată,

dar totodată plină de furie interioară. Manipularea sa este rece și metodică, fiecare cuvânt devenind o piesă a unui puzzle care duce la distrugerea lui Othello.

În rolul lui Cassio, Ali Bircan Teke îmbină fragilitatea cu un simț al onoarei tot mai distrus pe măsură ce povestea avansează, iar Isil Ozturk Sehlkoglul, ca Emilia, adaugă o adâncire dramatică rolului, evoluând de la o soție devotată într-o femeie conștientă de manipularea la care a fost supusă. Performanța sa este marcată de momente de revelație tragică, în care fiecare replică cântărește o lecție despre trădare și fidelitate.

În rolurile secundare, Cengiz Bodur (Gratiano), Ahmet Kizil (Lodovico), Cagri Dulun (Dukasi), Akif Oktay (Brabantio), Kerim Çağrı Zora (Montano) și Acan Agir Aksoy (Roderigo) completează ansamblul cu interpretări precise, fiecare dând viață unui personaj care contribuie la complexitatea narațiunii. De asemenea, Sidika Derya Gumral, în rolul Biancăi, adaugă o nuanță aparte, interpretând cu finețe o femeie cu un rol esențial în jocul social și amoros al piesei.

În ansamblu, toți actorii din distribuție propun interpretări pline de empatie și intensitate, fiecare rol fiind construit cu atenție și respect față de textul clasic. Această montare aduce în prim-plan un joc colectiv în care fiecare personaj este viu și plin de sens, iar interacțiunile dintre ei devin componente esențiale ale tragediei shakespeariene.

Othello nu este doar o reinterpretație a unei capodopere, ci și o sărbătoare a diversității culturale și a schimbului de experiență artistică. Colaborarea cu Teatrul Regional de Stat Ahmet Vefik Paşa din Bursa ilustrează cum arta poate depăși granițele, aducând perspective variate asupra temelor universale ale iubirii, trădării și identității.

Frumusețea limbii turce, cu delicatele ei inflexiuni fonetice și melodia sa naturală, a conferit spectacolului un farmec aparte, cucerind publicul și oferindu-i o experiență sonoră cu totul specială. Această muzicalitate autentică a amplificat emoția scenică, făcând ca drama să rezoneze și mai adânc în sufletele spectatorilor. Deși aceștia au fost nevoiți să urmărească subtitrările în română, frumusețea ritmului și a timbrului turcesc au compensat pe deplin, transformând fiecare replică într-o bijuterie sonoră.

Astfel de întâlniri teatrale interculturale nu doar îmbogățesc scena artistică, ci și hrănesc dialogul și empatia dintre culturi, deschizând porți spre noi orizonturi de înțelegere. Teatrul rămâne, prin astfel de spectacole, un spațiu viu al reflecției și al descoperirii celui alt, iar publicul este invitat să pășească în această aventură culturală, plină de nuanțe, frumusețe și diversitate. Este esențial, așadar, ca astfel de reprezentări interculturale să continue. Ele nu doar că îmbogățesc scena artistică, dar și promovează dialogul, empatia și colaborarea între culturi. Teatrul rămâne, astfel, un loc de întâlnire și reflecție, iar publicul este invitat să facă parte din această aventură culturală plină de frumusețe și diversitate!

Un roman tulburător despre Iulia Hasdeu

Adriana Ungureanu, *Urma pașilor ei. Iulia Hasdeu între viață și nemurire*, ediția a II-a, Editura Eikon, București, 2024

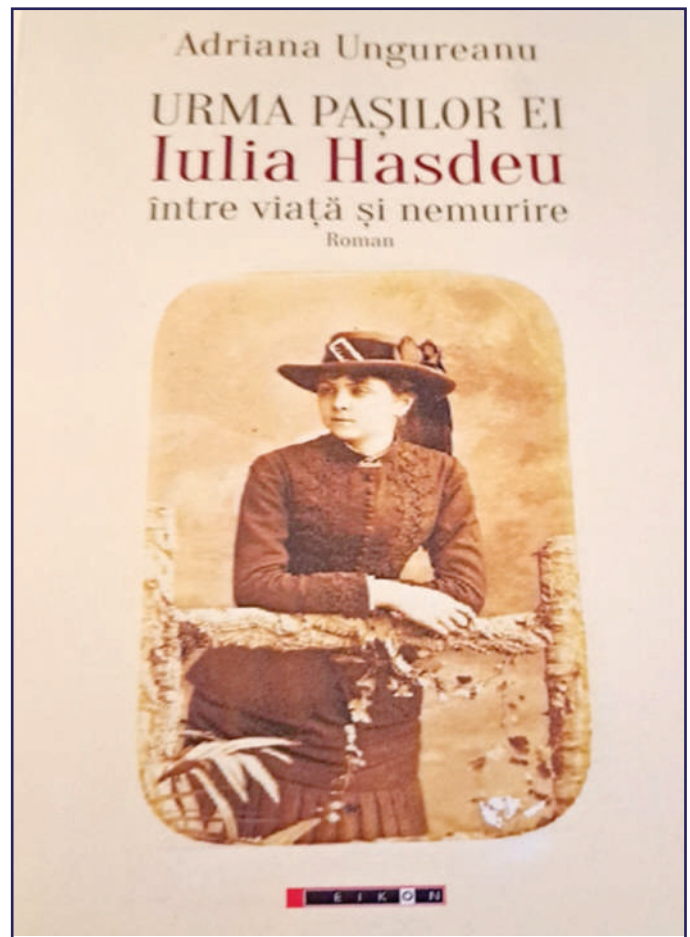
Diana Rînciog

Despre Iulia Hasdeu nu putem vorbi fără să avem în minte castelul de la Câmpina și, mai ales, destinul ei tragic, frânt prematur la Paris, la numai 19 ani, pe când tânăra fiică a savantului român se afla la studii la Sorbona. În scurtă, dar „scânteietoarea” sa viață (după expresia lui C. Manolache), Iulia Hasdeu ne-a lăsat texte compuse în franceză, care prevesteau o maturitate poetică ieșită din comun, cu o putere de expresie și o profunzime ce veneau din bogatele sale lecturi și preocupările pentru psihologie, spiritualitate.

Cartea Adrianei Ungureanu, *Urma pașilor ei. Iulia Hasdeu între viață și nemurire*, apărută în 2019 la Editura Eikon, se află deja la a doua ediție în 2024 și promite un parcurs deosebit în drumul său către cititori, beneficiind de o traducere în limba italiană, de lansări pline de entuziasm.

Iată ce mărturisea autoarea despre demersul său documentar și literar: „Când am lansat prima ediție, în anul 2019, mi-am propus să prezint povestea vieții Iuliei Hasdeu într-o formă inedită, care să respecte cu sfințenie adevărul. După o muncă sisifică de documentare (istorie, literatură, astrologie, filozofie spiritistă) și cercetare propriu-zisă (prin interviul în profunzime care viza posibila apartenență a lui B.P. Hasdeu la masonerie și apoi prin vizita la Colegiul Sévigné din Paris) m-am întrebat dacă nu era mai bine să fi realizat o carte biografică științifică în locul unui docu-fiction – ficțiunea fiind reprezentată de personajul Rebeca, pe care am „împuțernicit-o” să călătorească în timp și spațiu pe urmele Iuliei. După o îndelungă analiză, rămân fidelă ideii de roman și de data aceasta, dar într-o versiune simplificată. Pentru că cititorul merită (și sper să aprecieze mai bine) un fir narativ neîntrerupt de prea multe citate, de trimiteri la sursă sau de bibliografie. Scopul meu este mereu același: de a-l ajuta să o descopere pe marea poetă de expresie franceză Iulia Hasdeu.”

Într-adevăr, cartea de față este amplu documentată, capitolele au extrase din *Sic Cogito*, opera lui Bogdan Petriceicu Hasdeu. Sunt alternate caligrafii diferite pentru

a sugera alunecări în plan cronologic, narativ, povestea având coerență, dar și claritate, pe lângă substanță, densitate, cu un foarte bun joc al replicilor în dialogul personajelor. Motto-ul cărții îi aparține chiar autoarei: „În orizontul ficțiunii se află realitatea; la granița realității se află adevărul!” În cele aproape 450 de pagini, se pornește de la premisa că visele sunt de fapt amintiri, așa cum se întâmplă cu jurnalul Rebecăi. Există o sumă de coincidențe tulburătoare, care arată că Rebeca e un fel de Iulia revenită pe pământ: amândouă se exprimă cu ușurință în franceză, iubesc luna aprilie, se gândesc la moarte frecvent...

Plină de semnificații este și vizita eroinei acestui roman pe urma pașilor Iuliei, la Colegiul Sévigné, unde ar trebui amenajat un colț special cu fosta eleva de altădată, fiica lui

Hasdeu. La fel este și descinderea la mormântul de la Bellu, cu toate poveștile stranii și legendele care circulă de la moartea tragică a Iuliei. Nici locurile preferate de plimbare ale ilustrei dispărute nu sunt uitate: parcul Cișmigiu din București ori grădina Luxembourg din Paris. De altfel, tână elevă – apoi studentă – și-a petrecut ultimii șapte ani în capitala Franței, cu multe suferințe fizice, cu o trudă neostoită de a învăța pentru a atinge nivelul dorit de cei de acasă, dar și sub presiunea psihică a unei mari singurătăți – context favorabil, din păcate, pentru instalarea bolii ce o va măcina încetul cu încetul... O teorie este că Iulia s-ar fi molișit de tuberculoză

chiar de la portăreasa imobilului unde locuia și de la care se grăbea mereu să ia scrisorile sosite din țară...

Cu o mare grijă pentru detalii, autoarea observă simboluri precum floarea preferată a Iuliei – margareta –, ori scriitorul favorit, Corneille. Mai mult, se atinge subiectul iubirii pentru dramaturgie, care explică dorința Iuliei Hasdeu de a scrie piese de teatru sau de a merge la spectacole.

În prezentarea pe care o face acestui volum, semnat de Adriana Ungureanu, criticul Christian Crăciun afirmă: „Personajul principal este Rebeca, la început, abia o adolescentă studentă în primul an, sub teroarea examenu-
menului de franceză, care nu știe nimic de

Hasdeu tatăl și firește nici despre Iulia. Într-o zi de vară, luând-o pe străzi necunoscute, ajunge într-un loc care deține o energie stranie – un deja-vu clasic – și începe astfel un nesfârșit șir de «coincidențe» (sincronizate le-ar fi spus după câteva decenii Jung). Rebeca învață mai întâi să creadă în semne, să le descifreze sensul, prin efort intelectual și deschidere sufletească. Este un proces complex și misterios; nu de o facilă teorie a reîncarnării este vorba aici, ci de ceva mai adânc. E un fel de a ne obliga (strict literar, nu metafizic, vorbind) să acceptăm teoria spiritistă a lui Bogdan Petriceicu Hasdeu. Avem de-a face acum cu un docu-roman atent construit. Biografia nu este nici una pur documentară (deși se bazează pe o documentare de maximă acribie), nici una romanțată (deși este impregnată de spiritul romantic și mai ales de straniețea lui specifică), ci, aș spune, una ficționalizată. Ingenioasă, combinația face lectura palpitantă, ca a unui roman de căutare aventuroasă, de tip «pe urmele lui...». Se citește cu interes și satisfacția de a intra pe un tărâm care, fie de-l acceptăm rațional sau nu, ne intrigă și ne stârnete curiozitatea. La urma urmei, probabil că pentru noi, astăzi, literatura rămâne singura cale de acces la acest alt plan al existenței. Este miza căutării Rebecăi pe urmele Iuliei Hasdeu.”

Iar nouă nu ne rămâne decât să vă invităm la o lectură captivantă, palpitantă, pe urmele pașilor Iuliei Hasdeu și, de ce nu?, la o vizită la castelul din orașul Câmpina, un muzeu cu totul altfel, ce păstrează încă taina, misterul, povestea unui destin curmat tragic...

LICEUL CUZA – FILE DE MONOGRAFIE

Radu Cristian Alexe, Colegiul Național Alexandru Ioan Cuza Ploiești. File de monografie

Dorin Stănescu

Am afirmat adeseori că, din perspectivă istoriografică, parcurgem o perioadă fastă pentru cercetarea și cunoașterea trecutului urbei Ploieștilor, iar acest fapt este reliefat de zecile de titluri apărute în ultimele trei decenii, fie ca demersuri ale unor autori cu reputație în spațiul cultural național sau local ori sub egida Societăților Culturale Ploiești Mileniul III, Atom și AEDU. Este suficient să enumerăm monumentală lucrare *Marea Carte a Ploieștilor* și monografia fotografică, la fel de cuprinzătoare, *Traversând Ploieștii* pentru ca un cititor avizat să realizeze dimensiunea fenomenului.

Pe această linie se înscrie și cartea de față - *Colegiul Național Alexandru Ioan Cuza Ploiești. File de monografie*, care întregeste cunoașterea istoriei unei școli prestigioase a orașului, pentru că, în treacăt fie spus, mai există două lucrări care abordează sintetic această temă – Ion Dumitru, *Învățământul Preuniversitar Ploieștean*, (Ploiești, 2007) și *Marea Carte a Ploieștilor* (vol III, 2019). Autorul lucrării este Radu Cristian Alexe (n. 1992), un tânăr ploieștean, absolvent al C.N. *Alexandru Ioan Cuza* promoția 2010, licențiat în filologie (specialitatea limba și literatura engleză-franceză), consultant și ghid național de turism și fost funcționar/consultant în cadrul Centrului Internațional de Conferințe al Camerei Deputaților, Parlamentul României, timp de zece ani.

Apărută la prestigioasa editură Eikon, monografia lui Radu Cristian Alexe a fost sprijinită de către Primăria Municipiului Ploiești, Fundația Județeană pentru Tineret și Asociația Euro Spirit, iar tipărirea și lansarea acesteia s-au derulat sub egida programului Ploiești – Capitala Tinerețului din România 2024. Demn de semnalat este și faptul că acțiunea acesta a avut și ecouri bucureștene, doi foști miniștri ai educației, Mihnea Costoiu și Monica Anisie, dar și primarul Ploieștiului semnând câteva rânduri în care apreciază apariția lucrării. Tipărită în condiții grafice deosebite, beneficiind de o iconografie bogată (145 de fotografii), dar și de un aparat critic și o bibliografie bazată

pe izvoare inedite din arhivele județene, ale Inspectoratului Școlar Județean Prahova și din arhiva curentă a C.N. *Alexandru Ioan Cuza*, pe parcursul a 445 de pagini cartea ne relevă o istorie puțin cunoscută a unei școli prestigioase a orașului Ploiești.

Studiul monografic are valențe istorice, sociologice, memorialistice întrucât cartea este construită pe o armonioasă prezentare a unei istorii centenare cuprinzătoare și pe numeroase mărturii de istorii afective rezultate din numeroasele interviuri pe care, cu răbdare, Radu Cristian Alexe le-a înregistrat pentru posteritate. Pe parcursul a trei ani de zile, cu multă meticulozitate, autorul a realizat o documentare, în opinia noastră, aproape exhaustivă a subiectului. Este demnă de remarcat și atitudinea lui Radu Cristian Alexe care recunoaște cu modestie că viitorul lasă loc și altor cercetări istoriografice ale subiectului, menționând și fireștile limite pe care istoricul profesionist sau nu le are uneori în abordarea unei teme.

Ce l-a motivat pe un tânăr să parcurgă treptele laborioase ale unei cercetări științifice dedicate unei instituții școlare? Răspunsul ni-l oferă chiar autorul în „Cuvântul înainte” unde mărturisește că din postura de pasionat de istorie a simțit nevoia de a oferi ceva liceului său, de a omagia universul școlar din C.N. *Alexandru Ioan Cuza*, locul unde a petrecut „...parcă puțin ireal... patru ani cât într-o viață. În spatele zidurilor cu arhitectura de tip realist socialist-modernist, grizonate de patina timpului, am aflat imediat un suflu viu, un adevărat cămin al unor tineri care își puneau la un loc energia, aspirația, calitățile, emoțiile, exaltările, convingerile, dar și incertitudinile pentru a traversa toate povârnișurile specifice erei adolescentine...” Așadar, mobilul cercetării și scrierii acestei lucrări a fost dat de nostalgia după locul, profesorii și colegii care l-au însoțit în anii aceștia ai formării sale.

Cartea lui Radu Cristian Alexe este structurată pe două planuri – primul este cel al unui studiu istoric amplu și bine documentat al trecutului acestei școli, iar al doilea plan este cel al memorialisticii, al evocării profesorilor, atmosferei și elevilor care au trecut prin această unitate de

învățământ. Colegiul Național *Alexandru Ioan Cuza* are o lungă istorie care este presărată de sinuoase transformări pe care această instituție școlară le-a cunoscut în diverse etape de evoluție a societății românești și ploieștene. Astfel, prima parte a monografiei tratează locul de unde actualul Colegiu își trage seva – Școala primară de fete *Ana și Baruch Kahane*, o școală a însemnatei comunități evreiești a Ploieștiului de la finalul secolului al XIX-lea și din prima jumătate a secolului al XX-lea. Odată cu tragedia Holocaustului, cu finalul celui de Al Doilea Război Mondial, comunitatea evreiască se risipește în toate colțurile lumii, iar școala este preluată de regimul comunist care o trece prin filtrele reorganizării în „obsedantul deceniu”, cu scopul de a distruge spiritul democratic și cosmopolit pe care școala îl dezvoltase în perioada interbelică. Apar astfel Școala elementară mixtă nr. 6 în 1948, iar în 1958 Școala medie nr. 5, care cu ocazia centenarului Unirii de la 1859, primește numele de *Alexandru Ioan Cuza*. Cu această ocazie în fața școlii este inaugurat în vara lui 1960 și bustul domnitorului Unirii de la 1859, operă a sculptorului Paul Zipser. În 1965 Școala medie nr. 5 *Alexandru Ioan Cuza* devine Liceul nr. 5 *Alexandru Ioan Cuza*, iar 12 ani mai târziu, liceul este desființat ca urmare a reformei pe care regimul comunist o întreprinde în domeniul educației. Din 1978 și până în 1989, aici avea să funcționeze Școala gimnazială nr. 26 *Alexandru Ioan Cuza*. Odată cu revoluția din decembrie 1989 și cu transformările structurale ale societății românești în 1990 aici este reînființat Liceul Teoretic *Alexandru Ioan Cuza*, în prezent Colegiu Național. În linii mari acestea sunt reperele cronologiei acestei unități de învățământ. Trebuie spus și că de-a lungul timpului aici au funcționat în diverse ipostaze – profesori (nu am redat din motive de spațiu numele acestora), directori, inspectori școlari generali care au fost veritabile personalități ale învățământului ploieștean și prahovean. Remarcăm de asemenea pe istoricul Constantin Boncu, fost director al unității, Domnica Alexandrescu – inspector școlar general, Ioan Moroianu – inspector șc. general adj., prof. Steluța Coculescu, scriitoarea Viorica Răduță, aceasta din urmă portretizând în romanele sale atmosfera liceului Cuza din anii '90. Dintre foștii elevi ai liceului se remarcă personalități precum poetul Ion Stratan, Ioan Dobrescu președinte

F.R.B. și Secretar de Stat la M.T.S., medicul Petre Brătilă, diplomatul Mihai Ștefan, Emil Calotă, fost primar al Ploieștiului. Îl menționăm ca fost elev și pe marele antrenor de gimnastică Octavian Bellu (astăzi sala de sport a C.N. *Alexandru Ioan Cuza* poartă numele acestui ilustru antrenor, iar inaugurarea acesteia s-a făcut în anul 2004, în prezența Președintelui României de la acea dată, Ion Iliescu).

În cuprinsul lucrării sunt enumerate, cu acribie, performanțele în educație pe care această prestigioasă școală le-a dobândit de-a lungul timpului, participările la concursuri și olimpiade, revistele școlare, trupele de teatru, activitățile de debate, întrecerile sportive etc. O lungă listă de interviuri (43) ne introduce în partea a doua a cărții – cea memorialistică, a evocării profesorilor remarcabili, a elevilor și a vieții acestui liceu. Anexe bogate cu date statistice, cu listele directorilor, profesorilor, elevilor șefi de promoție, întregesc profilul de excelență al acestei școli.

Putem spune că lucrarea lui Radu Cristian Alexe este una meritorie, prin efortul de documentare în arhive și prin interviurile luate profesorilor, elevilor de aici, este o însemnată contribuție la zestrea monografică a învățământului ploieștean și prahovean într-o epocă în care multe dintre școlile orașului nu au încă finalizate monografii. Apreciind acest demers, îl felicităm pe autor și recomandăm cartea acestor cititorilor ploieșteni și nu numai.

MĂGURA LUI MAVROGHENI DE PE PLAIUL BUȚILOR

Alexandru-Ionuț Cruceru

Îndeplinind rolul de ocârmuitor al Țării Românești în vremuri de restriște, între 1786-1790, domnitorul Nicolae Mavrogheni a avut prilejul să fie consemnat și evocat în popor mai mult decât alții, pentru calitățile și defectele sale. Prezentat în scrierile contemporanilor uneori drept un om chibzuit, iar alteori, dimpotrivă, ca un personaj sângeros sau chiar nebun, Nicolae Mavrogheni se numără, cu certitudine, printre figurile controversate și marcante ale domniilor fanariote. De altfel, nicio reprezentare vizuală nu ilustrează mai plastic luxul și extravaganta grecilor constantinopolitani stabiliți în nordul Dunării, decât aceea în care Mavrogheni gonește într-o caleașcă trasă de cerbi având coarnele poleite cu aur.

Trecând peste acest hatâr al Domnului, tipic aristocrației orientale, Mavrogheni și-a demonstrat atașamentul și preocuparea pentru binele obștesc printr-o serie de fapte, cum ar fi conceperea unui sistem rudimentar de canalizare, pentru o parte a Bucureștilor, sau ctitorirea unui sfânt locaș. Pentru toate acestea, dar mai cu seamă pentru curajoasele acțiuni militare derulate la hotarele țării împotriva habsburgilor, în ultimele decade ale secolului al XVIII-lea, Nicolae Mavrogheni a pătruns în sfera legendei urbane și chiar în toponimia minoră a plaiurilor Carpatice. În această privință, este vrednică de amintit *Povestea Mavroghenească*, operă care relatează în versuri evenimentele istorice petrecute în timpul acestui Domnitor și, îndeosebi, pe cele legate de războiul purtat cu habsburgii. Un alt exemplu elocvent, rămas necunoscut publicului larg, îl constituie toponimul *Măgura lui Mavrogheni*, reper spațial ce a ființat pe Plaiul Buților din județul Săcuieni, după încredințarea pe care ne-o dă hotărnicia moșiei Slon din 1841¹.

De unde până unde un toponim avându-l ca subiect pe Mavrogheni, aproape de hotarul Țării Românești cu Transilvania? Răspunsul se întrezărește cercetând sursele istorice ale timpului, care atestă faptul că, în calitate de

conducător de oști, Nicolae Mavrogheni nu a fost străin de această parte a țării și de locuitorii săi. Ba, mai mult, se cunoaște cu exactitate momentul în care domnitorul a avut nevoie de sprijinul satelor din județul Săcuieni, și anume cel al ofensivei împotriva habsburgilor din 1788-1789. În acest context, pe linia Carpaților vor avea loc mai multe ciocniri între trupele româno-turce ale lui Mavrogheni și cele inamice. Țelul repetatelor expediții ale detașamentelor conduse de domnitorul fanariot, concentrate la Văleni și Cerașu, a fost cucerirea întăriturilor ridicate de austrieci, capturarea vămii Buzăului și deschiderea drumului spre Brașov. În total, conform rapoartelor oficiale, la trecătoarea Buzăului vor fi purtate nu mai puțin de cinci lupte în cursul anului 1788 și una în anul următor. Nu e de mirare, deci, că pentru a-și spori șansele de izbândă, Mavrogheni se va adresa în repetate rânduri oamenilor din părțile locului, uneori pe un ton dojenitor, alteori pentru a-i îmbărbăta și chema la arme. La 19 aprilie

Nicolae Mavrogheni și trăsura trasă de cerbi.

Sursă imagini: Wikipedia

1788, Mavrogheni se simțea trădat, reproșându-le locuitorilor din județul Săcuieni că refuzau să își plătească dăjdiile și să participe la conflict: „V-ați ridicat după la casele și după la satele voastre și fugind...v-ați ascuns prin munți și v-ați apropiat de dușmanii noștri, cu gânduri ca să slujiți într-ascuns vrăjmașilor...dăjdiile vistieriei vedem că vă împotriviți de nu le răspundeți, zaharelele cele trebuincioase de hrana oștilor iarăși nu le dați”. Și mai important decât acesta însă este apelul domnitorului din 14 iulie 1788, adresat „tuturor locuitorilor de la Văleni și din împrejurul Vălenilor ot sud Saac”, prin care îi îndemna pe aceștia să participe la asaltul asupra „vrăjmașilor la vama Buzăului”. De această dată, Mavrogheni se arată dispus să treacă cu vederea obligațiile fiscale și să îi răsplătească pe cei mai distinși dintre viteji cu numeroase privilegii: „bine să știți că nu numai nedajnici vă vom face în veci pre voi și pre toți copiii, ci încă și cu alte mile de privilegii și cu daruri vrednice vă vom hărăzi pe voi și pe tot neamul vostru, care veți fi deosebiți din tot norodul celălalt de obște”. Prin ur-

mare, Movila lui Mavrogheni de pe Plaiul Buților își trage numele, cel mai probabil, de la luptele purtate în vecinătate, în anii 1788-1789, sub comanda domnitorului fanariot. Dacă toponimul încă era prezent pe buzele locuitorilor din Slon și Cerașu, la 1841, așadar, după mai bine de jumătate de secol, lucrul acesta nu face decât să ne confirme impactul sporit pe care „răzmerița” lui Mavrogheni l-a avut asupra populației locale. Nu știm câtă vreme s-a păstrat toponimul în memoria colectivă după data indicată. Dat fiind că locul cu pricina era destul de izolat în raport cu vetrele de sat și că toponimul nu figurează în alte surse ale secolului al XIX-lea, n-ar fi exclus ca el să fi ieșit din vorbirea curentă după dispariția bătrânilor veterani, care purtaseră amintirea războiului mai bine de jumătate de secol. Chiar și în condițiile în care toponimul nu a reușit să se impună definitiv, Măgura lui Mavrogheni constituie un valoros document imaterial, alături de celelalte toponime istorice locale care îi au protagoniști pe împăratul Traian, pe Mihai Viteazul și pe domnitorul Șerban Cantacuzino.

NOTE

¹ Hotărnicia și planul moșiei Slon din 1841 se păstrează la Arhivele Statului – filiala Prahova, sub aceeași cotă (Planul nr. 26).

Feminin, masculin, divin

Daniela Bejinariu, *New Era Eva*, Editura Tracus Arte, București, 2024.

Marian Neaguțu

New Era Eva este volumul de debut al Danielei Bejinariu (n. 1996, Dorohoi), câștigătoare a ediției 2023 a Premiului Național pentru Debut în Poezie „Traian T. Coșovei”. Daniela Bejinariu este formată la Casa de Poezie Light of Ink, din Suceava, unde Gheorghe Cîrstian face ce face și mai „produce” câte un poet sau poetă promițătoare. Ca multe alte voci tinere din poezia de azi, și Daniela Bejinariu a publicat în numeroase reviste literare și în câteva antologii, înainte de apariția acestei cărți.

Primul lucru pe care l-am sesizat la poezia Danielei Bejinariu este ritmul dinamic, dat de fraze scurte, așezate în pagină sub forma unor versuri care alternează ca lungime, uneori cu spații goale, care nu sunt însă doar artificii, ci sunt relevante și din punct de vedere semantic: „obișnuința fantoma formei/ amputarea spațiului — aluatul la crescut” (*te întrerup, poate că te continui*). Senzația de dinamism pe care am avut-o la lectură este dată și de mutarea aproape permanentă a atenției între sinele eului liric și instanța poetică a celuilalt, precum și de pendularea între lumea subiectivă sau intersubiectivă spre o realitate concretă: „n-o să mai mănânc în viața mea piure mai bun/ că și soarele/ trecând peste locurile cele întinate /nu se întinează” (*doar vino să mîncăm*). Uneori, acest dinamism duce la o poezie disjunctivă, aspect care mi-a plăcut, alteori la formulări contrastive, pe care aș fi vrut să le văd mai *low key*.

Poezia din *New Era Eva* stă sub semnul dualității, care se remarcă prin utilizarea frecventă a formelor pronominale „eu”/„tu”, „mine”/„tine”. Femininul este desprins din masculin, dar niciodată definitiv. Bărbatul este incomplet, iar femeia dă sens existenței lui, ca în poemul *Din tine fără tine*, în care eul liric concluzionează „de asta sunt aici/ ca să te poți asculta”. În *poți să te ții de mine până unde cobor*, femeia este asociată cu asistentul lui Pasteur, Emile Roux, ca imagine a devotamentului: „țin un pistol încărcat în laborator/ să te împușc în cap/ dacă te infectezi, eu te împușc”. Erotismul din poezia Danielei Bejinariu nu este direct, ci sugerat prin imagini sinestezice, construite cu un lexic bogat, care contribuie la accentuarea complexității relației masculin-feminin, chiar dacă ideea esențială este similară mesajului transmis de orice poem de dragoste,

adică unicitatea persoanei iubite în ochii celuilalt: „nu mai există nimeni/ doar tu” (*pentru că mă lași când spun că vreau să fac ceva să fac ceva*).

Însă miza reală din *New Era Eva* nu este erotismul, ci relația masculin-feminin într-un sens universal, care include relația cu tatăl (inclusiv cu cel divin), ca în poemul *mai vorbesc o dată și cu mâinile* („tăticule, nu mai sunt fiica ta,/ dar nu te speria, mai rămânem un pic deghizați așa,”) și rolul de mamă și de femeie în jocul așteptărilor sociale, ca în poemul *o mamă care te iubește*: „ușa mamei descuieți/ că mama v-aduce vouă/comportamentul exemplar/ urma pe care o lingeti,/ ochii în pământ sabia nu-i taie.”

Însă Eva Noii Ere nu se supune rolului pe care societatea și religia îl impun femeii, aspect ilustrat de dialogul cu figura Maicii Domnului: „dar nu știu Doamnă Preacurată, cum se face că/ iubesc ceea ce urăsc, iar cele bune le calc în/ picioare” (*o mamă care te iubește*). De altfel, ca și în cazul altor poeți și poete din zona Moldovei, religiosul este o componentă importantă a poeziei Danielei Bejinariu,

atât ca motiv și punct de ancorare a universului poetic, cât și la nivel lexical, discursul poetic fiind deseori construit cu termeni care accentuează dimensiunea religioasă: „ridicând mintea mea cea/ târătoare de cele pământești/ către dragostea cerească” (*dedans de plus de dedans*), „cupă cu mană/ făptură nouă din măduvă,/ cel ce Unul ești,/ același ieri, și astăzi, și în veac” (*la burta peșterii*). De altfel, Eva, chiar dacă este a Noii Ere, păstrează nevoia conectării cu sacralul: „de Tine/ am nevoie/ de Tine/ am nevoie/ de Tine. (*an alfa beta*). În poemul *spirited away*, discursul poetic devine discurs sacru, inspirat, asemenea textelor religioase, de Sfântul Duh: „ce fac, nu știu/ nu săvârșesc ce voiesc/ nu fac eu aceasta, ci Cel care locuiește în minte”. Astfel, relația cu divinitatea are valențe multiple, de la ideea de neascultare sau imposibilitatea respectării dogmei religioase la comparația cu Iisus, ca în poezia care dă titlul volumului, sau la recunoașterea religiosului ca element esențial al existenței, cunoașterii și creației poetice.

Chiar dacă poezia Danielei Bejinariu aduce în față femeia într-un mod foarte diferit de tendințele poetice feministe din prezent, acest lucru nu înseamnă că urmărește plasarea acesteia înapoi în universul tradițional. În

poemul *tunelul*, cântecul din *Capra cu trei iezi* este reconstituit cu inserții care ilustrează ritmul alert al femeii moderne: „apucând mânerul mânjit de plecare/ *drob de sare în spinare*/ să știi că nu stau mult/ vin, mănânc, fug”. De altfel, femeia are putere, inclusiv puterea de a ucide, ca în poemul *poți să te ții de mine până unde cobor*, despre care am scris mai sus. Așadar, femeia nu este doar dătătoare de viață, ci parte egală a unui întreg care este umanul.

Caracterizată de ritm alert și inserția de fragmente de discurs împrumutate din alte tipuri de texte (rugăciune, text liturgic, poezie populară, povești pentru copii, expresii și formulări populare), poezia din *New Era Eva* este construită atent, în spiritul ultimelor cuvinte din volum: „se simte, nu se vede”. Într-adevăr, directetea discursului lasă loc sugestiei și chiar ermetismului. Rolul cititorului nu este să construiască un sens transcendent pe un schelet compus preponderent din confesiuni și descrieri ale unei realități interioare sau obiective, ca în cazul altor autori, ci să citească poemele ca și când ar căuta să simtă contactul cu „coasta” din care poezia Evei din *Noua Eră* își are originea: „poate citești/ cu vocea mea nu sta pe locul tău ci unde/ plângeplinăpielea/ metal pe rană frige” (*New Era Eva*).

Haimanaua Vlad vă recomandă *Șopârla din groapa comună* – de Nora Iuga (Editura Cartea Românească, București, 2024)

Vlad Mușat

Cu fiecare carte de poezie publicată (poemele din acest volum sunt scrise în perioada 1 octombrie 2023 – 1 mai 2024) Nora Iuga reușește să-și deschidă *inima ca un pumn de boxeur* (titlul cărții apărute în 1982 la Editura Cartea Românească), cu mențiunea că, în *șopârla din groapa comună*, rima și ritmul joacă un rol important, poemele având o muzicalitate care captează atenția, care întărește legătura dintre cititor și poetă.

Încă de la primele versuri din prima parte, *era un sentiment de piatră* (capitolul 1), Nora Iuga își relevă spiritul ludic și ne pune mâna la ochi, ne întreabă *cine e?*, apoi, după câteva secunde: *cine ești?*, pentru că fiecare poem este, în același timp, o linie de start și de finish, o redescoperire a sinelui fără drumuri inițiatice de uzură: „ce miracol în fiecare dimineață/ un măr fără coajă în oglindă/ trupul meu gol” (1. *juma-juma*).

Și grotescul e uzitat, nu ca element menit să șocheze, ci pentru a arăta că, presărat cu umor, poate fi transformat într-un lucru gingaș, imaginea greu de digerat fiind automat reparată de următoarea, la fel ca în arta japoneză *kintsugi*, care constă în refacerea ceramicii sparte cu pudră de aur, argint sau platină: „am văzut un samurai/ (...) / mațele-i dădeau pe-afară/ cum dă floarea-n primăvară” (8. *la Nagasaki ori la Hiroshima*).

Tot în prima parte a cărții, am putea construi o hartă, un traseu cu orașe în care putem evada din monotonia cotidiană: „iubita mea ieri la Cluj/ ții minte: mierla-mi cânta” (6. *la Cluj e vara-n toi*); „unde-s cordeluța și abțibildurile/ ah, abțibildurile!/ cu floarea de nu-mă-uita/ lăsată pe-o scenă la Iași” (7. *dulce-i Târgul Ieșilor*); „ce e aia, pandantiv.../ ori medalion/ la gâtul tău în tablou?// nu știu, caută-n dicționar/ la Golful Biscaya...” (8. *la Nagasaki ori la Hiroshima*); „ce mi-i târgu’/ ce mi-i gara/ înflorește Timișoara”, „la cascada Niagara/ mi s-a desfundat vioara” (10.

poale-n brâu). Mesajul subliminal e despre lumea din jur, obișnuită cu dezintegrarea, cu ruinele și ruinații, dar tu, cel ce ai fost binecuvântat cu simțul de a înțelege teoria multi-versului poetic, joacă-te și încearcă să reconstruiești totul în minte și în inimă.

În partea a doua, în *dulcele stil popular* (capitolul 2), șopârla din groapa comună pare că își mai leapădă o coadă, cititorul fiind ademenit parcă de un personaj asemănător ielelor, bineînțeles, totul scris într-o cheie ironică: „mă întâlneam cu un flăcău/ unu mic de mușcă rău/ și-avea ochii de cicoare/ parcă-i da bobocu-n floare” (23. *unde ești copilărie*).

Deși suntem lăsați de multe ori să ne eliberăm de angoase în lumea în care maturizarea a devenit o concesie, sunt și momente când unele versuri ne scot din joc și ne dau bobârnace, momente în care cel care face regulile jocului, adultul responsabil și lucid iese în evidență: „unde ești copilărie/ nime-n lume n-o să știe/ unde și-a dus mutu' iapa” (26. *vals trist*).

În partea a treia, *când dormeam de gât cu ceața* (capitolul 3), apar personaje fantastice și lumi care ne sunt familiare din basmele copilăriei, unde sacrul și profanul se îmbină ca două piese dintr-un puzzle: „să te duci la Chișinău/ unde doarme-un câine rău/ cu sâni tari cu coapsa fină/ și te-așteaptă în grădină/ de cu zori când răzi pe dos/ cine? cine?/ Făt-Frumos” (27. *noaptea pe răcoare*).

Înainte de a radiografia și ultimele două părți/capitole ale cărții, aș vrea să menționez că există numeroase intermezzouri despre prietenia dintre Nora Iuga și Angela Baciuc (care a cules computerizat textele din volum), un dialog menit să arate modul în care a fost scrisă cartea, nu în solitudine, ci într-un permanent schimb de idei dintre poetă și primul cititor: „zice Angela/ că așa se joacă fata/ «și

pe stânga/ și pe dreapta/ iaca, iac-așa!»...” (1. *juma-juma*); „la popa la poartă...// «ce, ăsta-i refren?»/ întreabă Angela.../ dar când pisica e moartă/ nu te mai calcă niciun tren!...” (2. *pe vremuri la Zissu*); „cine-mi spune mie că apuc o sută/ și Angela-mi zice:/ «trăiești mai mult ca Șora»/ și că French cancanul/ nu-i perla pierdută din colier?” (16. *la Vendôme*); „ce frumoasă era viața/ când dormeam de gât cu ceața/ și la telefon Angela/ mă trezea cu noaptea-n cap:/ «s-a trezit dulceața?»” (28. *când fusei o domnișoară*).

În capitolul 4, *șalul oriental*, primele trei poeme încep cu versul *pe femur în jos*, având același ritm ca Mănăstirea Argeșului, balada populară a Meșterului Manole. Desigur, vorbim de o poezie meșteșugită, unde complexitatea și haosul lumii contemporane sunt demascate: „cine-mi iese în cale/ și mă-ntreabă agale/ ca un somn fricos/ ce se vrea scorțos/ moale ca un șal/ ultraoriental/ și cu unul zece/ care-l și întrece...” (37. *varianta 3*).

Pentru că o altă celebră baladă populară nu putea scăpa din colimatorul poetei, avem de a face și cu parodiarea *Mioriței*: „mie-mi place Bucureștiul/ dar îmi place și Ploieștiul/ ăștia – «crai de voie bună!»/ că au inima nebună/// fluieraș de fag/ mult zice cu drag/ fluieraș de soc/ mult zice cu foc/ hai noroc!/ și du-te-n Paște!/ vezi ce pește te-o mai paște...” (41. *varianta 7*).

Ultimul capitol, *un pian părăsit*, păstrează aceeași notă ironică, cititorul fiind invitat să asiste și de această dată la un cabaret al cuvintelor, un spectacol pe care doar poeți precum Nora Iuga își pot permite să-l organizeze: „întreab-o pe blonda Cordelia/ și pe sfioasa Ofelia/ pe «la belle Janette/ picior mare»/ și pe Mistinguett care-mi intră/ 'n pat la soare-răsare...” (42. *amoru-i un copil pribeag*).

Șopârla din groapa comună este, dacă vrei, un animal mitologic, asemenea Ouroborusului, șarpele care își înghite propria coadă, formând un cerc perfect, simbol al renașterii, ciclicității și al eternității, folosit în studiile lui și de psihologul Carl Gustav Jung, reprezentând integrarea și unificarea părților conștiente și inconștiente ale psihicului.

Cartea se citește dintr-o suflare și este o adevărată parodie la adresa celor care uită să fie inocenți și să zâmbescă în fiecare zi: „vezi că ți-ai prins tivul fustei în ușă/ vezi că ai pierdut o mânășă/ vezi că ochii ți i-ai pus în ceas/ și sprâncenele nu mai știi/ unde le-ai lăsat” (44. *ziua de ieri*).

Recomand ca lectura să fie precedată sau succedată de vizionarea filmului documentar, *De ce mă cheamă Nora, când cerul meu e senin*, în regia Carlei Maria Teaha, o poveste despre felul în care poezia i-a influențat viața și prin ea, ca printr-un imens conductor, viața noastră, a iubitorilor de literatură.

Premiul „Ion Creangă” – Opera Omnia

Ediția a VIII-a

Premiul Național de Proză „Ion Creangă” – Opera Omnia i-a fost decernat, pe data de 1 martie 2025, la Târgu-Neamț, scriitorului **Mircea Cărtărescu**.

Uniunea Scriitorilor din România, în colaborare cu cei care au fost organizatorii evenimentului, Consiliul Județean Neamț și Primăria Târgu Neamț, prin intermediul Centrului pentru Cultură și Arte *Carmen Saeculare*, a relansat acest proiect important care vizează proza literară românească și pe cei care au excelat printr-o operă semnificativă.

Juriul a fost format din scriitorii: Mihai Zamfir (președinte), Angelo Mitchievici, Nicolae Oprea, Vasile Spiridon, Adrian Alui Gheorghe, Ioan Holban, Adrian Lesenciuc (membri).

Prozatorii nominalizați au fost: Ștefan Agopian, Mircea Cărtărescu, Gabriel Chifu, Bedros Horasangian, Florina Ilis, Ioana Pârvulescu, Varujan Vosganian.

În calitatea sa de președinte al Uniunii Scriitorilor din România, Varujan Vosganian a deschis manifestările organizate la Târgu-Neamț cu ocazia decernării acestui premiu, iar *laudatio* din partea Uniunii Scriitorilor a fost susținută de către vicepreședintele acesteia, Angelo Mitchievici.

Mircea Cărtărescu a rostit la final un emoționant cuvânt de mulțumire. Ceremonia decernării a avut loc la Casa Memorială „Ion Creangă” din Humulești.

Comunitatea nemțeană a fost reprezentată de: domnul Ioan Asaftei (vicepreședintele Consiliului Județean Neamț),

doamna Carmen Năstase (director al Centrului *Carmen Saeculare*), domnul Vasile Apopei (primarul orașului Târgu-Neamț).

În afară de scriitorii nominalizați, au mai participat, ca invitați, scriitorii: Nicolae Prelipceanu, Dan Stanca, Petru Cimpoeșu.

Laureații edițiilor precedente au fost: Dumitru Radu Popescu (2017), Nicolae Breban (2018), Eugen Uricaru (2019), Dan Stanca (2020), Gabriela Adameșteanu (2021), Gheorghe Schwartz (2022) și Petru Cimpoeșu (2023).

Ion Creangă, unul dintre marii clasici, valorifică întreg potențialul creator al limbii române (a cărei expresivitate a evidențiat-o în opera sa literară) și totodată reprezintă gestul fondator al înscrierii literaturii române într-o tradiție, explorând în profunzime o lume căreia i-a aparținut. Este ceea ce, la rândul său, Mircea Cărtărescu a realizat prin proza sa, punând în valoare virtuțile expresive ale limbii române, re-conectându-se la bogăția întregii literaturi române, evocând un univers uman cu luminile și umbrele lui. În plus, Mircea Cărtărescu subliniază în opera sa legătura dintre literatura națională și literatura europeană, pe baza unor valori împărtășite, a unui dialog, dincolo de etnic și național, care traversează granițe și la care literatura română a contribuit din plin. Prin opera sa de romancier, Mircea Cărtărescu consolidează astfel edificiul unei literaturi deopotrivă clasice și moderne, deopotrivă naționale și universale.

Cea de-a XXIX-a întâlnire a Cenaculului Literar „Atitudini”

Obişnuim să navigăm printre opere din diferite timpuri ale istoriei, am deschis întâlnirea lunară printr-un fragment din romanul lui Radu Tudoran, *Toate pânzele sus*. Zâmbind și înarmați cu voce bună, așa am continuat călătoria noastră atitudiană, în cea dintâi zi a lunii.

Una dintre cele mai iubite și așteptate rubrici ale Cenaclului este cea în care ne prezentăm cele mai recente poezii sau proze, astfel putând să le îmbunătățim și să cerem sfaturi acolo unde avem neclarități. Gheața a fost spartă de Ana și Teo. Acestea au creat, la comun, o poezie bilingvă, împărțită în patru tablouri. Niciuna dintre fete nu a știut tema aleasă de cealaltă și, cu toate acestea, poezia a avut tema constantă pe parcursul celor patru tablouri. Atât Ana, cât și Teo, și-au prezentat creațiile realizate de ele însele, apoi au fost urmate de Alexia, cu o poezie în spaniolă, și Ariana, cu un fragment de proză.

Acolo unde cerul este gri și norii atârnă precum plumbul, întotdeauna se potrivește o carte colorată sau o carte pe care am vrea să o descoperim, chiar dacă încă nu ne-a făcut să o iubim. Titlurile au fost prezentate de Laurențiu (*Alchimistul*), Ana (*The firstthingaboutyou*), Alexia (*Fable & Moștenirea*), Teo (*Surrounded by vampires*), Ariana (*Verity*) și Dan (*Dr. Bloodmoney*).

Ultima rubrică a întâlnirii a fost prezentată și susținută de către Adriana și a avut ca temă „Știați că?” despre autori celebri. Pe bilețelele Adrianei erau trecute informații mai puțin cunoscute despre creatori, iar, după acestea atitudiniștii trebuiau să își dea seama despre cine este vorba.

Atitudiniștii așteaptă cu nerăbdare viitoarea întâlnire. (*Ariana Monica Bădicioiu*)

Gravitatea, histrionismul, acoladele ludice redau ambivalențele poeticii lui Ion Stratan, în care se regăsește o extremă disponibilitate a imaginației, cu schimbări de decoruri, deplasări de accente lirice sau figurații carnavalești. Ion Stratan e un poet ce cunoaște experiențele modernității, dar și experimentele și revelațiile postmodernității. Ludicul și farsa lingvistică, atmosfera aleatorie a visului, ermetismul cu înervații suprarrealiste, tensiunea notațiilor eterogene, toate acestea dau naștere unei viziuni poetice pregnante, în care abstracțiunea are contururi nete, iar vectorul imaginarului adună laolaltă dispersiile eului și avatarurile realului.

IULIAN BOLDEA

Piese de rezistență sunt cele din seria cu titlul *Cimitirul de mașini* (optsprezece poeme care rămân, cred, antologice). Sunt poezii triste, profunde, ca tănguirea unui sax într-o seară de toamnă, punând alături de Ray Charles principiile Yin și Yang, măruntaiele mașinii și orbul care cântă „acolo-n noaptea lui”. *Cimitirul de mașini* cu „secvențele” sale de un lirism pur reprezintă poezia lui Ion Stratan în ce are ea mai valoros și mai original.

IOAN HOLBAN

3

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

OPERA POETICĂ
volumul 3

ION STRATAN

RO CART

RO CART

Opera poetică a lui Ion Stratan a ajuns la volumul III; tipărit, precum primele două volume, la Editura Rocart condusă de editorul, poetul și prozatorul Călin Vlasie (acesta din urmă, prezentat de Al. Cistelean în actual număr al *ATTITUDINILOR*), volumul III cuprinde ultima parte a creației lui Stratan, de la *O lume de cuvinte* (2001) la *Cartea ruptă* (2005), incluzând și volumele postume de poezii: *La umbra Greciei în floare...* (2017), *Urechea vorbitoare* (2019).

Cu amabila colaborare a Bibliotecii Județene „Nicolae Iorga” din Ploiești, Prahova (manager: Mihaela Radu), volumul III va fi lansat împreună cu volumul II pe data de 21 martie 2025, de ziua poeziei, începând cu ora 12, la Sala de lectură a Bibliotecii „Nicolae Iorga”.
La eveniment va fi prezent Ion Bogdan Lefter.

O ediție de Dan Gulea.

SUB EGIDA UNIUNII
SCRITORILOR DIN ROMÂNIA

attitudini
revistă de cultură
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI, CONSILIUL LOCAL ȘI CASA DE CULTURĂ IL. CARAGIALE PLOIEȘTI

atitudini
 PRIMĂRIA MUNICIPIULUI, CONSILIUL LOCAL ȘI CASA DE CULTURĂ AL CARACULUI
 revistă de cultură

Răsărit surprins de
 Florin Andreescu în Myanmar

